

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Názory žen a mužů na nesezdané soužití

Bakalářská práce

Mgr. Veronika Benešová Ph.D

Jindra Votrubová

6. května 2011

Views of Women and Men on Unmarried Cohabitation

Family values have been changing nowadays. People live together in looser relationships, or single, non marital status has become a norm. This trend exists all over Europe and worldwide. In our country this trend manifests itself significantly after 1989.

On the basis of the bachelor thesis I wanted to find out whether young people really do not agree with marriage as an institution, whether their attitudes toward this issue are affected more by economic or social events in their lives. I wanted to compare the results of my research with existing studies on this topic. Information needed to compile this thesis was obtained by the content analysis of secondary data. To survey the views that are related to the objectives and to test the stated hypotheses, quantitative research was conducted. Data collection was carried out by a questioning method, the questionnaire technique. The questionnaire technique was chosen because of high efficiency of data collection. A significant advantage of this technique is elimination of the interviewer effect.

I determined three hypotheses, two of which are not confirmed in research. Research shows that the respondents would prefer their lives to try and cohabitation on the basis of experience with it would then enter into marriage. But cohabitation is the option for them, they condemn and which, following agreement with your partner be willing and able to accept. In connection with the planned birth of a child would prefer to bring a child into marriage, but a third of respondents did not consider it a major problem, if in this situation find themselves alone. Research also confirmed that young people prefer other targets than finding a lasting relationship and have children, but the difference between focusing on the personal preferences of life and education is not as big as I expected.

Results of mapping the current situation in the opinions of men and women under 35 years of cohabitation. They are a source of information about their life priorities, their attitudes, family and education. They can be used as additional material

for sociological studies of similar interests or as a resource for workers in the social sectors and students of social fields.

Názory žen a mužů na nesezdané soužití

Rodinné hodnoty se v dnešní době mění. Lidé spolu žijí ve volnějším svazcích, nebo sami, neuzavírání manželství se stalo běžným standardem. Tento trend je celoevropský i celosvětový. V naší republice se projevuje výrazně až po roce 1989.

Na základě své bakalářské práce jsem chtěla zjistit, zda mladí lidé skutečně nesouhlasí s manželstvím jako institucí, zda jsou jejich postoje k této problematice ovlivněny spíše ekonomickými nebo sociálními událostmi v jejich životě. Výsledky svého výzkumu jsem chtěla porovnat s již existujícími studii na toto téma. Informace potřebné pro zpracování bakalářské práce byly získány obsahovou analýzou sekundárních dat. Pro zmapování názorů, které se vztahují k cílům a testování hypotéz, byl proveden kvantitativní výzkum. Sběr dat byl proveden metodou dotazování, byla využita technika dotazníku. Technika dotazníku byla zvolena z důvodu vysoké efektivity při sběru. Značnou předností této techniky je i vyloučení efektu tazatele.

Stanovila jsem si tři hypotézy, dvě z nich se při výzkumu nepotvrdily. Výsledky výzkumu ukazují, že respondenti by ve svém životě nejraději vyzkoušeli nesezdané soužití a na základě zkušeností s ním by pak vstoupili do manželství. Ale nesezdané soužití je pro ně variantou, kterou nezavrhují a kterou by po dohodě s partnerem byli ochotní a schopní přijmout. V souvislosti s plánovaným narozením dítěte by raději přivedli dítě do manželství, ale třetina respondentů to nepovažovala za závažnou překážku, pokud by se v této situaci sami ocitli. Výzkum také potvrdil, že mladí lidé preferují jiné cíle, než nalezení trvalého vztahu a pořízení rodiny, ale rozdíl mezi preferencemi zaměřenými na osobní život a vzdělání není tak velký, jak jsem předpokládala.

Výsledky mapují současnou situaci v názorech mužů i žen do 35 let na nesezdané soužití. Jsou zdrojem informací o jejich životních prioritách, o jejich postojích, rodině a vzdělávání. Mohou být použity jako další materiál pro sociologické studie podobného zaměření nebo jako studijní materiál pro pracovníky v sociálních oblastech či studenty sociálních oborů.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

9. dubna 2011

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Veronice Benešové Ph.D za její odborné vedení mé bakalářské práce a za její pečlivé připomínky a zajímavé náměty.

Obsah

Úvod	8
1. Současný stav	9
1.1 Status rodiny	9
1.1 Historie rodiny	9
1.2 Funkce rodiny	11
1.3 Moderní rodina	12
1.4 Vznik rodiny	13
1.5 Rozdělení rodin	14
1.5.1 Typy rodin	14
1.5.2 Formy rodiny	15
1.6 Sňatkový trh	18
1.6.1 Vznik sňatkového trhu	18
1.6.2 Změny ve sňatkovém trhu	18
1.7 Nesezdané soužití	19
1.7.1 Soužití bez sňatku	19
1.7.2 Důvody pro nesezdané soužití	22
1.7.3 Nesezdané soužití v souvislostech	23
1.7.4. Vliv rolí žen a mužů na rodinu	25
2. Cíle a hypotézy	27
3. Metodika	28

3.1 Použitá metoda	28
3.2 Charakteristika cílové populace.....	28
4. Výsledky	29
5. Diskuze	47
6. Závěr	56
7. Klíčová slova	58
8. Použité zdroje	59
9. Přílohy	62

Úvod

Každý z nás pochází z nějaké rodiny. Na rodinné zřízení nahlížíme jako na něco velmi samozřejmého, něco velmi přirozeného. Většina z nás vnímá rodinu jako bezpečné zázemí, poskytující oporu. Máme ale na mysli rodinu, legislativně ošetřenou institutem manželství. Odkdy ale rodinu v této podobě uznáváme? Jak dlouho je vnímána její oficiální stránka? A je tato oficialita ještě v dnešní době nutná? Dnešní mladá generace na ni určitě nahlíží jinak, než generace jejích rodičů, lidí, kteří zažili sešňorované životní podmínky socialistické republiky. Než ale zjistíme, proč se názory dnešních mladých žen a mužů tak radikálně liší od názorů lidí před dvaceti, třiceti lety, musíme definovat pojem rodiny a také vzít v úvahu faktory, které dnešní mladé lidi ovlivňují.

Jsou to ekonomické výhody, kterými jsou dnes mladé lidé (ale v podstatě lidi všech věkových kategorií) zrazováni od oficiálního svazku? Ať již vezmeme společně posuzované osoby při výpočtu dávek státní sociální podpory, nebo různé žádosti o hypotéky či půjčky, není výhoda až tak zřejmá. Je za ztrátou důvěry v oficiální svazek rozpadlé či nefungující manželství rodičů, přátel, sourozenců? Nebo se partneři bojí ztráty vlastní identity, vlastního „já“? Je na vině ekonomická jistota, kterou dnes ženy mohou získat, a ta jim trochu brání stát se „závislou“ na manželovi? Nebo je prostě jen pohodlné zůstat bez vážných závazků a tím i odpovědnosti za toho druhého? A umí dnešní mladí lidé dělat životní kompromisy? Umí se přizpůsobovat, nebo je vědomí vlastní výjimečnosti silnější než city a snaha udržet si partnera a vyhovět mu, najít společnou řeč. Chtěla bych se zamyslet nad tím, jak dnešní mladí lidé uvažují, co je pro jejich vztahy současné i budoucí důležité. Smyslem této práce je porovnat určitý posun ve výzkumu, který byl prováděn v roce 2002 a 2003.

1. Současný stav

1. 1 Status rodiny

Pokud si představíme společnost jako sociální strukturu, pak její nejmenší jednotkou je právě rodina. Je to ochranná instituce, původně jistě vznikla jako nejužší skupina, která zajišťovala reprodukci, výchovu a ochranu dětí. Slovo „rodina“ je ale odvozeno od základu „rod“, nejstarší prameny hovoří o zřízení, které bychom dnes nazvali „rozšířenou rodinou“. Starověk i středověk vnímal rodinu ve dvou rozměrech: v tom prvním jako pokrevní příbuzenství, úzké i rozšířené. Ve druhém rozměru se rozuměla „rodinou“ i příslušnost k domácnosti, ke společenství, které společně pracovalo i bydlelo. Do takové rodiny se tedy počítali i otroci, ve středověku služebnictvo, tovaryšové i učedníci, předpokládalo se a bylo zvykem, že tito lidé budou takto vnímanou rodinou zabezpečeni v základních potřebách (1).

Definice rodiny

Současný zákon České republiky o rodině, definuje manželství jako trvalé společenství muže a ženy, které se zakládá státem stanoveným způsobem. Jeho hlavním účelem by mělo být založení rodiny a řádná výchova dětí. Zákon tedy na prvním místě uvádí nejdůležitější – tedy reprodukční a výchovnou funkci. Zákon předpokládá vznik rodiny jako otce, matky a jejich potomků. Zákon stanovuje stejná práva i rodinám, které děti nezrušitelně adoptují (15).

1. 1 Historie rodiny

Nejstarší rodinu znala podle výzkumů i doba kamenná. Kdo měl tehdy významnější úlohu ve vedení rodiny, zda žena nebo muž, není úplně jasné. Z archeologických nálezů lze předpokládat, že rodiny byly tehdy spřízněny spíše po mateřské linii. Ale ochranu společenství a zajišťování potravy (lov) zajišťovali zřejmě muži, muži byli zřejmě náčelníky těchto skupin a zřízení je tedy považována za matriarchát. Tyto skupiny, nebo chceme-li je tak nazvat společnosti, byly poměrně malé. Dokud se tito lovci a sběrači za potravou stěhovali, nebyla ani vysoká porodnost,

protože péče o více malých dětí by celou skupinu brzdila. Se změnou klimatu (kolem roku 8000 př. n. l. se lidé více usazovali, začaly se rozvíjet nové typy řemeslné výroby a vznikala větší obydlená sídla. Děti v rodinách se začalo rodit víc, počet obyvatel na jednotku území stoupal (5).

Ve starém Řecku byly rodiny patriarchální. Ženy se při oficiálních záležitostech stranily mužů, zdržovaly se v tzv. ženských částech domu. Směly se ale svobodně pohybovat po ulici, nemusely být doprovázeny mužským členem domácnosti. Založení rodiny bylo jaksi „povinnou záležitostí“ vůči společnosti. Mužové museli mít mužského potomka, předpokládalo se to. Pokud mu ho nedala manželka, mohl za vlastního přijmout syna, kterého měl s konkubínou nebo otrokyní (1).

Ve starověkém Římě byla samozřejmě společnost patriarchální. Existovaly dva druhy sňatku – volný a přísný. Lišil se v tom, kde zůstávala žena po svatbě, zda přešla do manželovy péče (sňatek přísný) nebo zůstala v péči otce (sňatek volný). Velkou roli hrály majetkové, dědické a další právní vztahy, sňatek mohl mít různou formu, ale rodina měla velkou vážnost a byla považována za základní jednotku společnosti (6).

Tak, jak se měnila římská společnost, měnila se i její rodina. Především republika umožňovala nemajetným ženám vzdělání a provozování profese. Mezi takto provozovaná povolání patřily písařky, vychovatelky, kadeřnice, kojné, sekretářky, porodní báby, švadleny, modistky, dokonce i lékařky. Pokud měly ženy majetek (po otci, manželovi), směly ho samy spravovat, směly se prosadit i v politickém životě. Po nástupu císařství se ale původní rodinné zřízení začalo rozpadat. I přes snahu vládnoucích císařů k nápravě mravů nedošlo a počet sňatků i narozených dětí klesal (5).

Středověká rodina byla také patriarchální. V raných dobách fungovalo i mnohoženství, ale nebylo považováno za neobvyklé. Teprve knížata, vládnoucí od 11. století našeho letopočtu, s ním začali bojovat, souviselo to s postupně přijímaným křesťanstvím. To hlásalo celoživotní svazek, ale také manželskou lásku, úctu a oddanost. Sňatky většinou nebyly podmíněny vzájemnou náklonností ale ekonomickými zájmy. Sňatky chudých lidí podléhaly schvalování vrchnosti.

Příbuzenství ale stále bylo důležitým vztahem mezi lidmi, hlavně v rozšířené rodině, kdy kvůli vysoké úmrtnosti mohli členové rodin předpokládat, že se o jejich blízké právě další příslušníci rodiny postarají (6).

S nástupem buržoazní revoluce se musel řešit nezájem státu o problémy rodin a stále větší odkládání dětí do nalezinců. To s sebou neslo i problémy při jejich odesílání do učení nebo do cizích rodin. Znovu se tolerovala zaměstnanost žen v drobných povoláních. V 18. století se začala objevovat první emancipační hnutí. Za Velké francouzské revoluce byl povolen rozvod, v roce 1816 byl znovu zrušen. V Anglii začal boj za právo na vlastní majetek a za volební právo. Změny si vyžadovaly nové politické poměry, industrializace, přesun lidí z původně zemědělských povolání do měst, došlo k přerodům rodin, ke ztrátě jejich společenského statusu. Ženy začaly pracovat v průmyslu a role v rodině se prudce změnily, měnily se i rozdílly mezi třídami (8).

V souvislosti s rostoucími požadavky na lidi v rozvinutých společnostech ale význam rodiny začíná znovu stoupat. Rodina je více důležitá jako útočiště před veřejností, před světem. Zůstává symbolem nezrušitelných vztahů a trvalých hodnot, a to i přes vzrůstající rozvodovost či tendenci zakládat ji bez legálního sňatku (5).

1. 2 Funkce rodiny

Hlavní funkcí rodiny je reprodukce. Rodina umožňuje lidem o děti pečovat a vychovávat je. Je to nezbytná základní buňka pro udržení lidstva jako biologického druhu. Zároveň ale současně s výchovou vykonává i funkci kulturní. Předávání zkušeností, paměti, tradic a dějin ze starší generace na mladší probíhá právě v rodině. Do jaké rodiny se dítě narodí, jak se tato rodina chová ke svému okolí, jaké užívá hodnotové schéma, to se projevuje na postoji dítěte k dalším sociálním skupinám, k celé společnosti. Každá rodina má vlastní schémata chování, vlastní rituály, vlastní normy. Odlišují se téměř vždy od norem, které společnost uznává právě ve specifických maličkostech (1).

Od nejstarších dob se mnohé společnosti pokoušely v určitých stádiích svého vývoje o výchovu dětí jiným způsobem, než v rodině. Ať už šlo o výchovu ve

skupinách, pod dohledem státu, či náboženských skupin, neměla většinou dlouhého trvání. Rodina, kterou tvoří rodiče, případně prarodiče a děti, je velmi stabilním zřízením. Poskytuje totiž dítěti nejen základní potřeby, ale především stabilní prostředí ať už v podobě domova či osob, které jsou stále k dispozici. Otec i matka jsou lidé, kteří jsou na prospěchu dítěte nesobecky, citově angažovaní. Tuto citovou stránku máloco převáží, rodiče dítě podporují, milují více než sebe, velmi jim na něm záleží. A dítě má v rodiči vzor, od něho získává názory, hodnotnou orientaci, představu o budoucím zaměstnání, nebo postoje k manželství a rodině. Náзор na to, co je v životě pozitivní si většinou dítě nese celým životem (1).

I pro rodiče má rodina a výchova dítěte velký smysl. Pro dospělého je starost o členy rodiny víc, než starost o sebe, považuje to za něco, co ho přesáhne, má pocit přirozeného běhu světa, něčeho, co po sobě zanechává. Vytvoření domova, tedy místa s vysokou mírou intimity, sdílení názorů a otevřenosti je činností, ve které se mnoho mužů a žen realizuje. A právě dobře fungující rodina poskytuje svým členům vývoj, sdílení radosti, podporu ale i útočiště a možnost vyrovnání se s problémy a traumaty, které její členy mohou potkat. K tomu je nesmírně důležitá otevřená a dobře vedená komunikace. Mnozí psychologové se dnes zamýšlejí ve svých studiích právě nad tím, že právě vážnoucí komunikace a sdílení pocitů vedou jak k problémům partnerským, tak k problémům výchovným, tedy mezi rodiči a dětmi (5).

1. 3 Moderní rodina

S rychlým vývojem společnosti dochází samozřejmě ke změnám ve fungování rodiny. Velmi dlouho nám byl vnucován názor, že rodové zřízení přešlo v tzv. „tradiční velkou rodinu“. Badatelé se v této oblasti opírali o poměrně rozsáhlé záznamy z matrik, o počet uzavřených sňatků a narozených dětí. Tyto teorie však byly v posledních letech vyvraceny právě bližším zkoumáním, které prováděli vědci, zabývající se historickou demografií a sociologií. V šedesátých letech minulého století skupina cambridgeských demografů (vedená P. Laslettem) podrobila výzkumu lokální sčítání lidu v Anglii, ke kterému docházelo v létech 1574 až 1821 (v kontinentální Evropě je provádění takového výzkumu nevypovídající, protože archívy evropských zemí jsou daleko více

poškozeny válkami a jsou tedy značně neúplné). Došli k překvapivému zjištění, že průměrná velikost domácností činila 4,73 osob. Následně se zpracovávaly kontrolní vzorky z archivů v Polsku, Srbsku, Francii, Itálii a Německu. Víceméně potvrdily první výsledky, téměř v devadesáti procentech se průměrný počet lidí v domácnosti pohyboval mezi čtyřmi až šesti osobami. Dalšími analýzami se prokázal další obecný omyl, totiž ten, že v nižších vrstvách bylo více dětí. Vlivem vysoké dětské úmrtnosti a horšího zdravotního stavu matek byl pravdou opak: ve vyšších vrstvách bylo více přežívajících dětí. Pro nižší vrstvy pak byla také charakteristickým jevem neúplná, fragmentární rodina s jediným živitelem. Počet takových rodin tu byl více než padesátiprocentní (6).

Plodná, soudržná, šťastná velká tradiční rodina je tedy mýtem, který nám byl podsouván a na který se ještě dnes odkazují někteří politici. Ale existence rodin neúplných či bezdětných zná historie jako naprosto běžný, častý jev (6).

1. 4. Vznik rodiny

Založení rodiny bylo většinou už od starověkých dob spojeno s náboženským obřadem. Obřadem velké důležitosti, jak lze usuzovat z různých archeologických i písemných nálezů. Vždy se tedy jednalo o skupinu, která, ačkoli procházela různými změnami vlivem prostředí, válek a vývoje lidské společnosti, je nejstarší a nejstabilnější lidskou institucí (1).

Vznik rodiny obvykle představuje sezdání muže a ženy. (I když pro některé lidi představuje pojem rodina rodinu až s příchodem dítěte.) Mluvíme pak o tzv. „párové rodině“. Do příchodu křesťanství obvykle rozhodnutí o nevěstě či ženichovi nedělal druhý člen páru, ale jeho rodiče, rodina. Ta zvažovala příchod nového člena rodiny ze všech možných aspektů. Materiálních, osobních, společenských i zdravotních. Teprve křesťané vnesli do svého učení myšlenku, že mezi manželi by měla být láska, vztah, který nazývali láskou manželskou. I když křesťanské učení jednoznačně určovalo patriarchální postavení muže, pak mu přikazovalo (či spíše doporučovalo), že má ženu ctít a milovat, starat se o ni. Duševně spokojená, milovaná žena byla podle nich lépe

schopna plnit si své povinnosti manželky, matky i vychovatelky další generace. Postupem doby, zvláště pak od 19. století docházelo k zesvětšování manželské lásky. Do výběru partnera začal postupně vstupovat i aspekt vzájemné přitažlivosti a získával stále větší důležitost (8).

Vznik rodiny, tedy manželství, se považovalo a považuje za závazek. Do jisté doby se tento závazek považoval za nezrušitelný, k možnosti tento závazek zrušit přispěla legislativa jednotlivých států a náboženských systémů. Dodnes se sociologové přou o to, zda právě možnost takovýto svazek zrušit nepřinesl mnoho sňatků, které vznikly z krátkodobého citového a sexuálního okouzlení. Takové svazky se po krátké době rozpadaly a pilně zvyšovaly statistiky rozvodovosti (které jsou ostatně vysoké dodnes). Ale je také prokázáno, že do dalšího svazku vstupovali rozvedení lidé (pokud do něj vstoupili) už s větší dávkou odpovědnosti a zvažovali více vlastnosti partnera, pro kterého se rozhodli, či poměry rodiny, ze které pocházel. Ale stále se považovalo za žádoucí a vlastně odpovědnější žít ve svazku oficiálně ustanoveném. Žít „na hromádce“ se zdálo našim babičkám ještě naprosto neúnosné, našim matkám už takový pár připadal tolerovatelný a nám prostě běžný. K tomuto stavu samozřejmě přispěl vývoj v Evropě, pád komunismu, ale také emancipační a feministická hnutí, jakkoli jsou tyto aktivity zesměšňovány či naopak je jim přikládána příliš velká důležitost (6).

1. 5 Rozdělení rodin

1. 5. 1 Typy rodin

Patriarchální rodina

Patriarchální rodina je velmi typická rodinná formace. Dominantní osobou v také rodině byl otec. Ten je nositelem tzv. patriarchální moci. V této rodině se odehrával celý život člověka, život velmi stabilní. To, co rodina potřebovala, se v rodině také vyrábělo a spotřebovalo. Předávání rodinného majetku mělo velmi jasná pravidla, aby nedocházelo k jeho tříštění. Citové vazby byly poměrně chudé a byly závislé na ekonomické situaci rodiny (6).

Matriarchální rodina

Matriarchální rodina je forma rodiny, kde vládne matka (žena). V této rodině je dominantní žena, v některých formách může mít i více manželů, rodinný majetek se dědí v ženské linii. Dodnes vyskytuje v některých státech jižního Pacifiku či ve střední Africe (6).

Nukleární rodina

Nukleární rodina je v současné době velmi užívaný a uznávaný pojem. Jde v podstatě o základní rodinu, o rodiče a děti. Je postavena na rovnocennosti rodinných vztahů, na emocionálních vazbách. Je to rodina moderního typu, reprodukční funkce se vlivem plánovaného rodičovství snižuje, děti se rodí méně a na jejich výchovu se klade velký důraz. Život rodiny se podřizuje potřebám dětí, ať už se to týká jejich vzdělávání, či mimoškolních činností (6).

1. 5. 2 Formy rodiny

Neúplné rodiny

Vysoká rozvodovost způsobuje, že stále více lidí žije v tzv. neúplných rodinách. Nejčastěji jde o rozvedené ženy s dětmi. Rozvod je vždy pro celou rodinu bolestná záležitost. Nejvíce ji však odnášejí děti. Dítě je destabilizováno, většinou přichází o pozornost a lásku jednoho z rodičů, vznikají i ekonomické problémy. Závažnějším problémem ale je že si do svého života vlastně odnáší určitý vzorec chování, velmi často se děti rozvedených rodičů samy brzy rozvádějí. Psychologové hovoří o tom, že děti v období dospívání nezískají správné sociální návyky, nemají správné představy o fungování role otce a matky. Procento rodin, kde i po rozchodu rodičů se dítě může spolehnout na oba rodiče je velmi malé. Do problému pak ještě přibývají další faktory, nové vztahy otce, matky, soužití s jejich novými partnery přináší dítěti další stresory (5).

Rodinu s jedním rodičem ale představuje i svobodná matka s dítětem. Tyto ženy si pořizují děti mimo manželství. V dřívějších dobách to byly většinou velmi mladé

matky, které těhotenství vůbec neplánovaly. Typická dnešní svobodná matka je spíše finančně zajištěná žena okolo třicítky, která se pro těhotenství a mateřství rozhodla po velmi zralé úvaze. V těchto rodinách je ale názor dítěte na muže, tedy na chybějícího rodiče, pokřivený. I kdyby se matka sebevíce snažila, jednala rozumně, dítě nebude mít praxi sociálního jednání, nenaučí se prostému vycházení s partnerem, bude mít později problémy při hledání a rozpoznávání vlastní identity (1).

Rodina nevlastní

Tímto výrazem dnes označujeme rodinu, která vznikne po rozpadu dřívějšího vztahu jednoho z rodičů. V těchto rodinách jsou pro děti i rodiče horší podmínky pro stanovení si pravidel výchovy a spolupráce, které jsou v biologických rodinách jasně dané. V závislosti na věku dětí a postoji nového partnera rodiče mohou vznikat a mnohdy vznikají velké výchovné problémy. To opět přináší pro celou rodinu psychickou zátěž. Situace může být o to komplikovanější, když se rodič rozhodne mít ještě další děti. Postoje k „vlastním“ a „nevlastním“ dětem bývají předmětem sporů a hádek v rodině (8).

Nesezdané soužití

Tento typ soužití se v podstatě podobá základní, nukleární rodině. Dvojice partnerů spolu žije, mají společnou domácnost bez toho, že by byli manželé. V Evropě i ve světě je tato forma vztahu stále na vzestupu, Česká republika není v tomto smyslu výjimkou. Proč je právě nesezdané soužití v současnosti velmi rozšířené, je otázkou výzkumů a diskuzí. Nejde ani zdaleka jen o ekonomickou stránku věci, o tom, že mladí lidé neztrácejí svůj pocit svobody a možnosti kdykoli z takového svazku odejít. Jde i o sociální nejistotu v oblasti ekonomických a životních rolí. Ve výzkumech se ukazuje posun v tom smyslu, že pokud bylo dříve nesezdané soužití otázkou spíše nižších vrstev, v současnosti je to spíše model pro páry vyšších vrstev společnosti, v některých zemích souvisí tento jev s vyšším vzděláním partnerů, v jiných spíše s jejich socioekonomickým statusem (5).

Singles

Singles představují nový způsob, jak se mladí lidé rozhodli řešit svůj společenský status. Jde o lidi, kteří ve chvíli, kdy opustili původní rodinu, nezaložili svou vlastní, zůstávají sami. Původně to možná považovali za krátkou životní etapu, ale postupem doby zjistili, že jim takový život vyhovuje, naplnění dojdou např. v zaměstnání, a ztrácejí také postupně schopnost prezentovat a používat své sociální dovednosti. S přibývajícím věkem se jim také zdá, že by v jakémkoli soužití museli dělat příliš mnoho ústupků nebo mají na své budoucí partnery nepřiměřeně vysoké nároky. Pokud neplánují děti, pak jim tento životní styl může vydržet až do konce života (8).

Komuny, kibucy

Komuny rodinného typu si spojujeme spíše s neobvyklými náboženskými směry a sektami. Nefungují na principu nukleární rodiny, jejich pracovní i společenský život je založen na společné bázi. To se týká i výchovy dětí, ta je zásadně kolektivní. Pomineme-li některé patologické jevy v některých těchto skupinách, které skončily až trestním stíháním protagonistů těchto náboženských směrů, jedná se o formu rodiny, která představuje jen velmi malé procento soužití. V USA vznikly komuny i na nenáboženské bázi, jednalo se o hnutí hippies. Vzhledem k tradičnímu založení místního obyvatelstva ale neměly dlouhého trvání (1).

Další, výjimečnou formou komun jsou kibucy. Jsou zakládány na území státu Izrael. Fungují v podstatě ekonomicky soběstačně, původně měly i funkci obrannou. Jejich organizace se podobá velké domácnosti, děti jsou vychovávány kolektivně od neútlejšího věku. Kibucy ale zachovávají funkci manželskou, děti smějí být s rodiči večer. Postupně se ale i tato forma soužití omezuje, už o něj není takový zájem (1).

1. 6 Sňatkový trh

Aby mohla vzniknout rodina, musí existovat sociální prostor, který umožňuje setkávání, vzájemné hodnocení, zvažování a výběr párů, které může potenciálně skončit manželstvím. Tento prostor bývá přeneseně nazýván sňatkovým trhem (18).

1. 6. 1 Vznik sňatkového trhu

Na partnerství nemůžeme nahlížet jen podle ekonomických měřítek. Jak se snaží napovídat název, jde přece jen o hodnocení rizik, vlastností, zabezpečení a rodinných poměrů budoucího partnera. Ve hře, v prvním stadiu seznamování, schůzek, je důležitá vzájemná přitažlivost, temperament, sociální dovednosti a jiné. Pokud je výsledek těchto faktorů pro partnera příznivý, dochází k hodnocení názorů, týkajících se manželství, sexu, stanovených cílů ve vzdělání, v práci. To označujeme za druhou fázi. A teprve v té třetí si pár hodnotí postoje k rodinným rolím. Partnerským, rodičovským, sexuálním i hospodářským (8).

Na tomto sňatkovém trhu hraje jednu z nejdůležitějších rolí věk. Po překročení určité hranice se šance na získání stálého partnera snižují. U mužů je tato hranice vyšší, vyšší o to víc, oč je vyšší jeho socioekonomický status. Ale i u žen je věková hranice rodově i sociálně specifická. Svazky, které vznikají mezi staršími partnery se už více podobají právě ekonomickému hodnocení. Muž i žena zvažují své možnosti, co mohou nabídnout a co může protějšek nabídnout jim. Nejde ale jen o hodnocení příjmu a majetku, ale právě zhodnocování i sociálních poměrů, zvýšení svého sociálního statusu, možnost založení rodiny, podpora v kariérním růstu ... Ještě stále ale při volbě partnera hraje prioritní roli vzájemná náklonnost, vzájemné porozumění (3).

1. 6. 2 Změny ve sňatkovém trhu

Ekonomika při vstupu do manželství byla pro ženu dříve velmi důležitým faktorem výběru. Faktorem, který původně určovali rodiče, později se oba partneři rozhodovali sami. Zajištění budoucí rodiny se přikládala velká důležitost, o to důležitější, že uplatnění ženy na trhu práce bylo ve středních a vyšších vrstvách velmi

malé. Postupně, v souvislosti s možností dívky vzdělávat, vznikala stále častěji situace, kdy ženy získaly možnost být ekonomicky samostatné. Manželství pak už ženy nevyhledávaly ani jako statusotvorný prvek. Dosáhly, vlivem dosaženého vzdělání, jistého společenského postavení, a i když bylo ze začátku nízké, společenský vývoj jej stále posunuje výš. O rovnosti mezi pohlavími existuje mnoho polemik, o problematice genderu se dnes diskutuje a jedná i na mezinárodní úrovni (2).

S touto změnou ekonomického zajištění se tedy změnil přístup žen k manželství – už pro ně neznamenalou jedinou životní možnost. A podíváme-li se do dnešní doby, pak ekonomické zajištění hraje jistou roli i při rozhodování o rozvodu. Žena, která není finančně závislá na manželovi, nebo je jen z části, vychází z možností svého příjmu a jistě jde i o jeden faktor při rozhodování o tak závažném životním kroku. Ale právě nastupující ženská emancipace, aspirace na vlastní profesionální kariéru, hodnocení, zda partner bude schopen převzít alespoň část z „tradiční“ ženské role (postarat se o domácnost či děti), mění pořadí či důležitost jednotlivých faktorů výběru (18).

1. 7. Nesezdané soužití

Soužití, kdy spolu partneři žijí a vedou sexuální život bez sňatku, označujeme jako nesezdané soužití. Někdy se užívá i termín kohabitace. Jedná se o styl rodinného života, jehož obliba v Evropě i ve světě roste (30).

1. 7. 1 Soužití bez sňatku

Proč spolu lidé žijí bez oficiálního spojení? Kromě možnosti bydlet sami a stýkat se tehdy, když mi to vyhovuje (LAT – Living apart together) a možností žít sám (singles), je to velký odklon od „tradičního“ rodinného uspořádání. Země socialistického bloku se po druhé světové válce začaly právě v tomto ohledu výrazně lišit od zemí v západní Evropě. Tam byl příklon k nesezdanému soužití postupný, více reflektoval ekonomický i sociální vývoj. Pro Českou republiku a další socialistické země byl v té době typický nízký věk nastávajících manželů, pak narození dětí, většinou dvou. Velké procento sňatků bylo uzavíráno z důvodu těhotenství ženy. Značná část takových svazků skončila rozvodem, počet rozvodů se prudce zvyšoval (a ostatně je

vysoký dodnes). S tímto způsobem řešení manželských neshod manželské krize, ale společnost neměla problém. Žena, která zůstávala svobodná, měla nižší společenský status, než žena rozvedená. Značná část partnerů, kteří jedním manželstvím prošli, pak žila v nesezdaném soužití z důvodu třeba špatné životní zkušenosti, nebo proto, že ekonomicky by ani jeden nic nezískal. Materiální podpora státu se vztahovala jen na mladá manželství. A byla i značná část lidí, kteří se znovu brali, po delší době, s rozmyslem, zkušenostmi a jejich druhé svazky byly výrazně úspěšnější v délce trvání a vedeném životním stylu, než ty první (20).

K prudké proměně sňatečního a reprodukčního chování došlo právě po revoluci v roce 1989. Nová doba otevřela lidem nové možnosti, přišel vliv jiných kultur a jiné sociální podmínky. Odklon od manželství se jevil jako propastný, ale čekalo se, že se vrátí, i když ne na původní úroveň, pak alespoň na nějakou, která se jí bude blížit v rozmezí 15 - 20 %. Sňatečnost však u mladé populace klesá a tento trend nezachraňují ani populačně silné ročníky. Říci, že manželství se dnes prostě nevyplatí, protože ho stát ekonomicky nepodporuje, by ale bylo příliš zjednodušujícím argumentem. V průzkumech, které se dělaly na přelomu roku 2000 v několika evropských zemích, se mladí lidé a Češi nejvíce, vyjadřovali v tom smyslu, že manželství je vlastně přítěž, něco, co omezuje jejich osobní svobodu a romantika jejich vztahu se tímto krokem zničí. Další se obávají ztráty individuality a osobního úspěchu. Třetím, nejvýznamnějším argumentem bylo to, že manželství je v očích Čechů stále považováno za nástroj k plození dětí. Ztratilo tedy pro mladé lidi smysluplnost ve vztahu partnerů. Přesto se začíná zdát, že jak se společnost transformuje, není instituce manželství zavrhována úplně (16).

Faktory soužití, které nejvýznamněji ovlivňují rozhodování lidí o tom, jakým způsobem povedou své partnerské vztahy, jsou tři. Obecně je můžeme pojmenovat jako moc, majetek a vztah:

1. *Moc* – v partnerském soužití je důležitý konflikt rolí. Kdo má ve které situaci pravdu, kdo má poslední slovo, co se v jaké situaci bude dělat, zda oba partneři zaujmou podobný nebo protichůdný postoj.

2. *Majetek* – partneři řeší konflikty, kdo vydělává víc peněz. V manželství je ze zákona předpokládáno společné jmění manželů, nestanoví-li předmanželská smlouva jinak. Ve volnějším soužití je větší nezávislost v příjmech, lze se vyhnout konfliktu v použití finančních prostředků v zájmu rodiny. Stejně nezávislé je i rozhodování o investování, tedy co je a co není smysluplná investice, co je či není potřebné k životu a s jakým životním standardem oba partneři počítají.
3. *Vztah* – jak blízko k sobě oba partneři mají, jaké mají přátele a do jaké míry ovlivňují jejich vzájemný vztah. Jak často se zvou návštěvy a jaké, jak ovlivňují tento vztah rodiče, případně další příbuzní.

Těmito základními konflikty (a celou řadou dalších) prochází člověk celý život. A jejich řešení je ovlivňováno jeho vnitřními konflikty. To, co konflikty zásadním způsobem ovlivňuje, je vnitřní strach. A podle toho, čeho se týká, můžeme tyto strachy rozdělit do základních typů:

Strach o to, že zůstanu sám – jde o základní strach, že člověk prostě potřebuje někoho, kdo by s ním sdílel běžný život, myšlenky, zážitky.

Strach o to, že nezůstanu sám sebou – obavy o to, že mne svazek začne limitovat, svazovat. Projevuje se většinou u aktivních lidí, kteří hledají nové věci a partner prostě některé věci dělat nechce. Je to vlastně strach, že se nebudu mít možnost rozvíjet jako osobnost.

Strach před změnou – je opačný tomu, co je naznačeno v předchozím typu. Partneři nechtějí přijímat nové věci, vyhovuje jim život tak, jak ho mají zorganizovaný. Chtějí si zachovat staré kontakty a přátele, bez toho, aby jim partner říkal, že ti nebo druzí mu nevyhovují. Pojí se zároveň s tlakem okolí na to, že budu muset změnit životní role, přijímat další, na které nemusím stačit. Očekává se, že budu-li manželka, budu také matka a nemůžu říct po pěti letech manželství, že děti prostě nechci.

Strach ze ztráty – tyto obavy jsou spíše charakteristické pro úporné udržení vztahu, ať je, nebo není oficiální. Partneři svému protějšku stále telefonují, nechávají vzkazy, „obtěžují“ pozorností. Příliš se snaží vyhovět druhému. Tento strach by se dal vyjádřit slovy: „Potřebuji tě, protože tě miluji, miluji tě, protože tě potřebuji. Nezdravé upnutí se na tento vztah bohužel většinou končí obrovskou frustrací, pokud k rozchodu dojde (7).

1. 7. 2 Důvody pro nesezdané soužití

Jedním ze základních důvodů pro to, proč se lidé pro tento způsob života rozhodují je to, že si přejí vyzkoušet si život s vybraným partnerem jaksi „nanečisto“. Uvažují i o tom, že později sňatek uskuteční. Když soužití funguje, pak někdy uvažují o smysluplnosti svatby a rozhodnutí odkládají, nebo ho prostě přestanou považovat za důležitý. Ale nemá stále rostoucí obliba tohoto způsobu života hlubší podtext? Psychologové a sociologové, kteří se tímto problémem zabývali, mluví o ztrátě důvěry jednotlivce. Ztrátě důvěry především v sebe sama, následně pak v lidi, se kterými přicházíme do styku. Hlubší nedůvěra se pak u lidí prohlubuje, pokud se jedná o státní systémy, společenská zřízení, instituce. Protože institut rodiny je vlastně propagován v jakémkoli státním zřízení, je neustále zdůrazňováno, jak důležitá rodina je, pak možná právě z důvodu jistého veřejného tlaku, neustálé prohlašování, že se jedná o „hodnotu všeobecně sdílenou“, je u velké části lidí spíše vnímáno jako společenský tlak. Jako smyčka, která je sváže a do které se nechtějí dostat (17).

Dalším z důvodů proč lidé volí nesezdané soužití, je obava o ztrátu vlastní identity. Je poměrně častou situací, že fungující nesezdaný pár se po několika letech společného života rozhodne pro sňatek a do roka, do dvou se rozvádí. Zajímavé je, že spíše ženy, než muži uvádějí, že se sňatkem se změnilo rozložení životních rolí a partner se, podle jejich názoru, přestal na některých činnostech v domácnosti podílet, přestože je před svatbou bez problémů dělal. Svatba, která měla být jakýmsi vyvrcholením vztahu, se pro muže stala jakousi pojistkou a důvodem k tomu, proč se přestat snažit o kompromisy a větší část starostí o domácnost přesunout na ženu podle tradičního rodinného vzoru. Ženy, které byly zvyklé vést v nesezdaném soužití více

rovnoprávný život, pak samozřejmě s takovým rozložením nesouhlasily a začaly vznikat konflikty (13).

Někteří partneři zůstávají ve volnějším svazku z podvědomého strachu, že jejich manželství, stejně jako manželství jejich rodičů, by stejně nedopadlo dobře. Vliv tohoto faktoru je silnější, než se na první pohled zdá. Právě vědomí toho, že pokud soužití nebude „klapat“, mohu z něho odejít, je pro partnery důležité. Rozvod pro ně znamená bolestivé vzpomínky, vyvolává představu vysvětlování svých vztahů a důvodů pro rozchod před cizími lidmi, před soudem (9).

Pro některé lidi zase zůstává motivem volby samostatnost, nezávislost, kterou jim tento styl života poskytuje. U lidí orientovaných na kariéru je to motiv poměrně častý. Náročné zaměstnání, budování si kariéry, odkládání rodičovství, to vše je nenutí měnit svůj socioekonomický status. Ale i když se později rozhodnou mít děti, nemají pocit, že sňatek je pro ně důležitý. Jejich rozdělení rolí se mění jen ve vztahu k dětem (20).

1. 7. 3 Nesezdané soužití v souvislostech

Soužití dvou lidí bez svatby souvisí s mnoha faktory. V době po roce 1989 nastal u nás výrazný odklon od manželství jako instituce. Souvisel se svobodnějším prostředím, větším prostorem k rozhodování. Prudká transformace ekonomiky ale také posunula vnímání mezilidských vztahů. Právě jistá nejistota v získávání a udržení si zaměstnání a tedy i stálého příjmu, bylo a je důležitým prvkem při rozhodování, na jaké úrovni vztah udržovat a jaký. Stát přestal dotovat bytovou výstavbu, přestal poskytovat novomanželské půjčky. Založení vlastní domácnosti se tedy stalo pro nízkopříjmové skupiny obyvatelstva velmi obtížné. Právě v těchto skupinách obyvatelstva, tedy těch s nižším vzděláním a s nižšími příjmy je nesezdané soužití častější. A je vyšší i počet dětí narozených v takových svazcích. Zde se tedy jedná o ekonomické faktory, které nahrávají takovému soužití (2).

Naproti tomu další velkou skupinou, která se pro toto soužití rozhoduje, je skupina naopak vysokoškolsky vzdělaných lidí s dobrými příjmy, zajímavým

zaměstnáním a karierním postupem. Můžeme se jen domnívat, že pro tyto páry je velmi důležitý právě pocit nezávislosti a individuality. Je zajímavé, že čísla takových výzkumů se liší v závislosti na sociokulturním prostředí. Ve Spojených státech žijí spolu bez sňatku lidé se spíše nižším vzděláním. Ve Francii jsou to naopak spíše vyšší vzdělanostní skupiny lidí. Ve Švédsku či Spolkové republice Německo jsou to zase ženy ve střední úrovni dosaženého vzdělání. Důležitým faktorem pro je tedy i dosažené vzdělání a kultura určitého národa a jeho náhled na tuto sociální oblast (19).

Zajímavé je, že kritický postoj zaujímá společnost k lidem, kteří jsou mladí a žijí spolu bez svatby, případně mají děti, ale je už shovívavá k partnerům, zhruba nad čtyřicet let, kteří spolu žijí bez sňatku. A ještě benevolentnější jsou lidé k těm, kteří mají za sebou nějakou manželskou zkušenost. Takovéto vztahy byly poměrně časté i v socialistickém Československu a už v té době byly tolerovány. Takoví partneři ale měli většinou z původních vztahů děti, které vychovávali, nebo už je měli dospělé. Společnost tak znovu ukazuje, že je pro ni důležitá právě reprodukční funkce rodiny a sňatek podle ní představuje zřejmě dobrou „pojistku“ pro děti, pro tradiční rodinné zřízení. Ozývají se názory, že se jedná o tradiční hodnoty, i když se republika rozpadá a rozpadá se morálka ... Počet nesezdaných soužití se ale i u nás ustálil zhruba na počtu takových soužití v Evropě (vztažené k počtu lidí v populaci). Důležitým faktorem je pro nesezdaná soužití je tedy i věk (20).

Ekonomický faktor nesezdaného soužití je rovněž nezanedbatelným důvodem, proč se páry neberou. Bylo dříve veřejným tajemstvím, že dávky státní sociální podpory byly příznivé pro matky, které se tvářily, že žijí s dítětem samy a přitom ve společné domácnosti s nimi otec dítěte normálně žil. Vysledovat takové případy zneužívání dávek bylo ovšem velmi těžké a musíme si přiznat, že úředníci při svém časovém vytížení na to ani neměli čas. Ale je v současné době takové jednání až tak „výhodné“? Jestliže spolu například žila v domácnosti matka i otec dítěte, matka byla na mateřské dovolené, pak jejich životní minimum bylo 7 080,- Kč. V případě, že matka žila sama, pobírala rodičovský příspěvek ve výši 7 600,- Kč (což je příspěvek střední úrovně, který předpokládá, že matka bude doma s dítětem do 36 měsíců jeho věku). Dále dostávala

přídavek na dítě ve výši 500,- Kč. To bylo celkem 8 100,- Kč. Životní minimum pro ni i dítě bylo 4 480,- Kč a rozhodná částka pro poskytnutí sociálního příplatku se odvíjela podle násobku výše životního minima. Matky tak měly šanci získat další dávku státní sociální podpory. Se sociálními reformami, které nabyly platnosti k 1. 1. 2011, ale tyto výhody v podstatě padly. Máme očekávat, že lidé právě kvůli tomu, že už to není ekonomicky výhodné, budou své vztahy víc legalizovat? Jakou váhu měl ekonomický faktor na rozhodování o jejich soužití? Lidé, kteří v nesezdaném soužití žijí, se ale zcela jistě nerozhodují podle jednoho faktoru (22).

Výhody českého sociálního systému jsou dnes tak nízké, že se ženě nevyplatí předstírat, že žije bez partnera, jak tomu v minulých létech bylo. Osamělé matky jsou zvýhodněné velmi málo, vlastně jen o 5% berou vyšší sociální příplatek, pokud na něj mají nárok a mohou déle pobírat podporu při ošetřování nemocného dítěte. Zapírání toho, že žijí s partnerem ve svazku tedy pozbylo ekonomický základ (25).

1. 7. 4 Vliv rolí žen a mužů na rodinu

Postavení žen a mužů v rodině prošlo za posledních dvě stě let významnými změnami a vývojem. Tento vývoj je pak stěžejní pro každou další generaci ve společnosti. Změn doznalo a doznává právě postavení ženy. Začalo s jejím vstupem na trh práce. Ten byl napřed velmi pozvolný a ve velmi tradičních povoláních (chůvy, švadleny). S možností získat vzdělání ale přicházely i větší možnosti a tím i ekonomická samostatnost. Dříve tradiční uspořádání sociálních rolí – otec živitel a matka pečující o domácnost musel být opuštěn. Přestože se výše příjmů žen i mužů stále (i přes proklamovanou rovnost) liší, pak současný systém rodinných příjmů předpokládá dvojitý příjem. Společnost se také stále více orientuje materialisticky a tak dochází ke stále větší univerzalitě v mužských a ženských rolích. Postupem doby a v nastalém rozmachu možností v porevoluční době se mění přístup žen ke společnému soužití. Předpokládají, že se muži budou podílet na společných pracích v domácnosti vyšší mírou než dřív, protože ony, stejně, jako muži, přinášejí do společné „pokladny“ svůj příjem. Pokud jsou v rodině děti, pak i péče o ně by měla být nějakým způsobem rozdělena. Nejde zdaleka o „rovnoprávnost“ při výchově. V procesu socializace dítěte

má matka i otec svou naprosto nezastupitelnou úlohu. V prováděných výzkumech se souhlas s touto skutečností v názorech mužů pozoruhodně zvyšuje. Přesto se názory mladých lidí na tradiční rodinné rozdělení rolí v dlouhodobě uváděných statistikách až tak výrazně nemění. V průměru 55 – 60 % z nich uznává a souhlasí s názorem, že muž má rodinu ekonomicky zajišťovat a žena se starat o rodinu. Za rodinu je tu ale považováno právě už i nesezdané soužití. Názory na životní role tedy zůstávají poměrně stabilní, názory na manželskou instituci se výrazně mění (21).

2. Cíle a hypotézy

Cílem bakalářské práce bylo zjistit názory mladých lidí do 35 let na nesezdané soužití, manželství a zmapovat jejich životní priority. Pro výzkum byly formulovány tyto cíle:

Hlavní: zjistit jaké jsou názory na nesezdané soužití.

Vedlejší: jaké jsou výhody a nevýhody nesezdaného soužití, jaké priority dnes mladí lidé mají.

Nesezdané soužití je dnes běžným typem soužití dvou lidí. Oficiální uzavření svazku mladé lidi příliš svazuje, považují ho za zbytečné. Chtěla jsem ve svém výzkumu zjistit, zda dotazovaným mladým lidem soužití bez sňatku vyhovuje, protože si ho opravdu přejí a z jakých důvodů, nebo zda je to jen ústupek době. V jakém vztahu žijí a jak plánují další život, jestli upřednostňují dosažení vzdělání a nalezení zajímavé práce nebo dostatek volného času. Zda je manželství skutečně tak přežitě, zvláště pak, pokud se lidé chystají mít děti. A také, na jakém místě v jejich prioritách nalezení partnera stojí. Právě u mladých lidí, kteří zřejmě budou mít děti, mne zajímalo, jak si přejí uspořádat své budoucí vztahy. Jestli je odklon od tradičních forem tak výrazný a tak důležitý pro tuto cílovou skupinu.

Na základě cílů práce byly stanoveny tyto hypotézy:

Hypotéza 1

Lidé do 35 let dnes upřednostňují nesezdané soužití.

Hypotéza 2

Manželství považují lidé do 35 let za nepotřebnou instituci.

Hypotéza 3

Pro většinu lidí do 35 let není partnerství ani manželství prioritou.

3. Metodika

3.1 Použitá metoda

Informace potřebné pro zpracování bakalářské práce byly získány obsahovou analýzou sekundárních dat. Tato data byla obsažena v odborné literatuře, údajích CVVM, ČSÚ, sociologických studiích a internetových zdrojích.

Pro zmapování názorů, které se vztahují k cílům a testování hypotéz, byl proveden kvantitativní výzkum. Sběr dat byl proveden metodou dotazování. Byla využita technika dotazníku. Dotazníky byly anonymní, předem jsem je ověřila na vzorku respondentů v rámci provedeného předvýzkumu. Technika dotazníku byla zvolena z důvodu vysoké efektivity při sběru informací a z důvodu menší časové náročnosti při sběru dat. Značnou předností této techniky je i vyloučení efektu tazatele (31).

Technika dotazníku byla určena k získání primárních dat u cílové populace získané náhodným výběrem respondentů (31).

V dotazníku byly použity uzavřené, polouzavřené a otevřené otázky. V hlavičce jsem uvedla žádost o jeho vyplnění a přesnou specifikaci účelu. Pokyny pro jeho vyplnění byly částečně uvedeny v hlavičce a částečně u samotných otázek. Celkem jich bylo položeno 21. První čtyři otázky byly identifikační, týkaly se pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a ekonomické aktivity respondentů. Další otázky pak zjišťovaly názory a plány respondentů v oblasti životních cílů a partnerských vztahů (31).

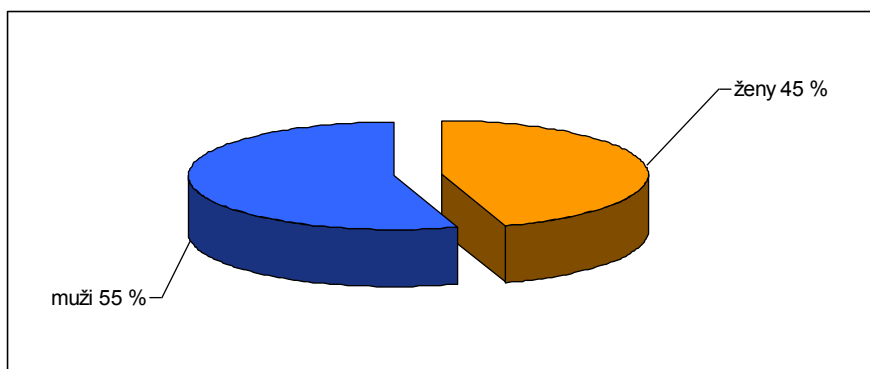
3.2 Charakteristika cílové populace

Výzkumný vzorek byl tvořen muži i ženami do 35 let. Vzorek byl vybrán náhodně, jedinou podmínkou byl věk do 35 let. Tato hranice se používá v podobných sociologických studiích a analýzách, které se týkají reprodukčního věku obyvatelstva, jako jeden z mezních věků. Bylo rozdáno 200 dotazníků. Pro výzkum použitelných se jich vrátilo 157, což představuje 78,5 %. Výzkum probíhal v únoru a březnu 2011. Pro

větší přehlednost při prezentování výsledků dat jsou použity výsečové a sloupcové grafy, výsledky jsou uváděny v procentech, u některých otázek v součtech odpovědí.

4. Výsledky

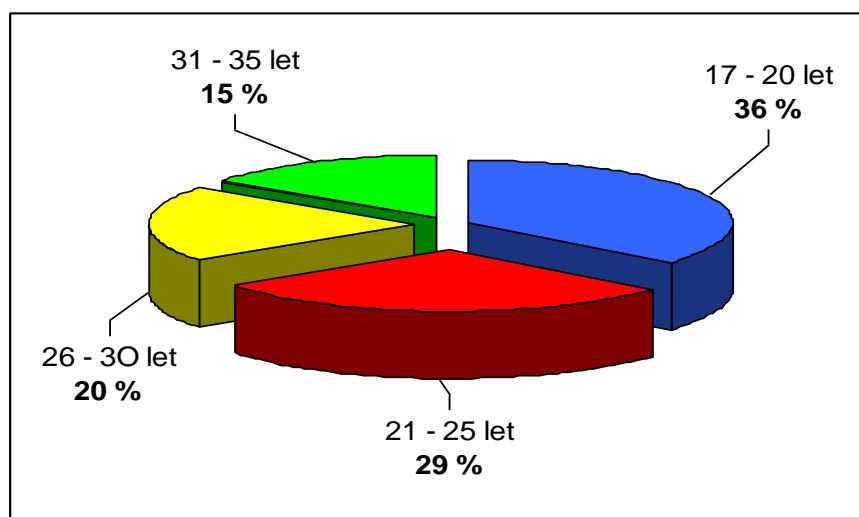
Graf 1: Počet mužů a žen v cílovém souboru (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu dotázaných bylo 45 % žen a 55 % mužů. Věkové složení bylo následující: ve věku 17-20 let - 36 %, ve věku 21 - 25 let – 29 %, ve věku 26 – 30 let – 20 %, a ve věku 31 – 35 let – 15%.

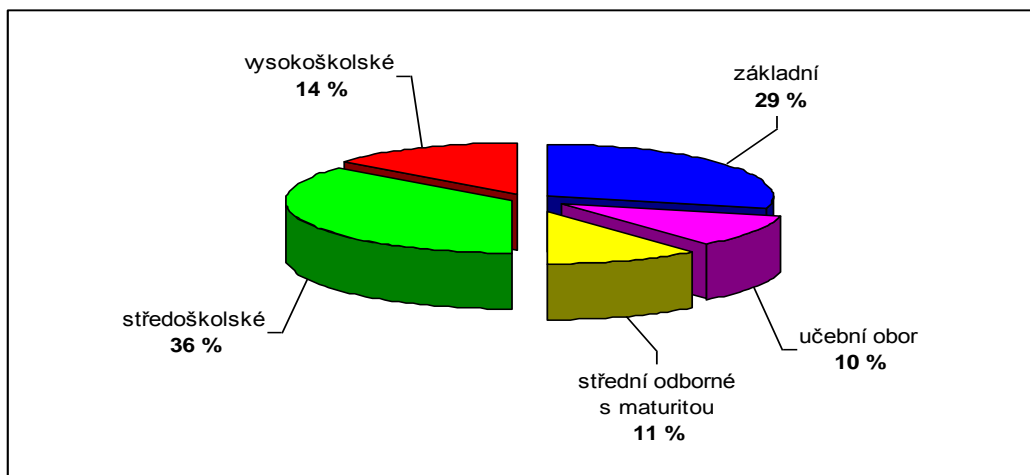
Graf 2: Věková struktura cílového souboru (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

U dotazovaných byla zjištěna následující struktura vzdělání - základní – 29 %, učební obor – 10 %, střední odborné (učební obor s maturitou) – 11 %, středoškolské – 36 %, vysokoškolské – 14 %. 46 respondentů uvedlo, že mají základní vzdělání, ale u 40 z nich stále probíhá studium.

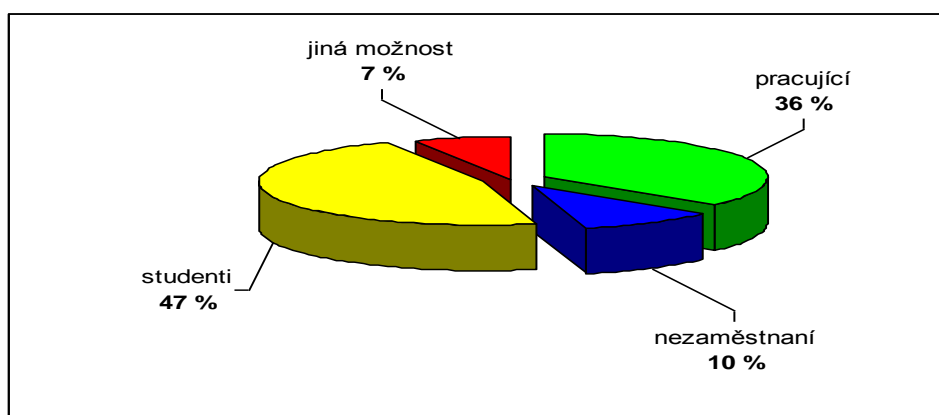
Graf 3: Struktura vzdělání cílového souboru (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Co se týkalo jejich ekonomické aktivity rozdělení bylo následující: Pracující – 36 %, nezaměstnaní – 10 %, studující – 47 %, jiné možnosti – 7 %.

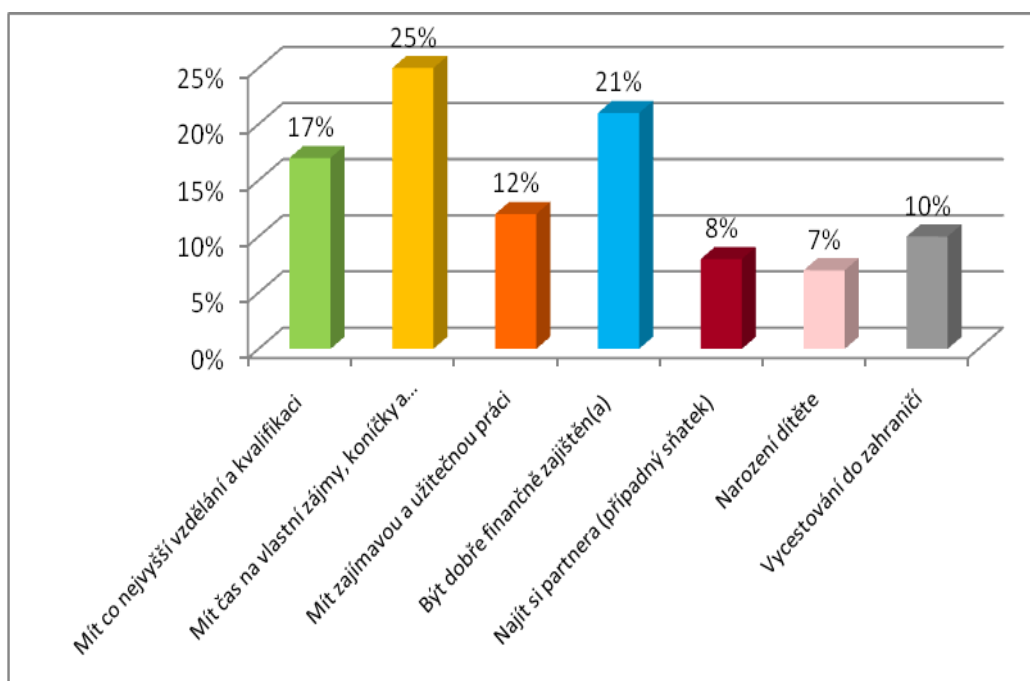
Graf 4: Ekonomická aktivita (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku „Seřadte následující události podle důležitosti od 1 do 7 (kde bylo číslo 7 – nejvyšší důležitost, číslo 1 – nejmenší důležitost)“, odpověděli respondenti různým způsobem, jak je zohledněno v následujících grafech. Nejvyšší počet odpovědí s nejvyšší prioritou byla následující (srovnáno podle priorit a počtu odpovídajících respondentů):

Graf 5: Pořadí životních událostí s prioritou 7 (v %)

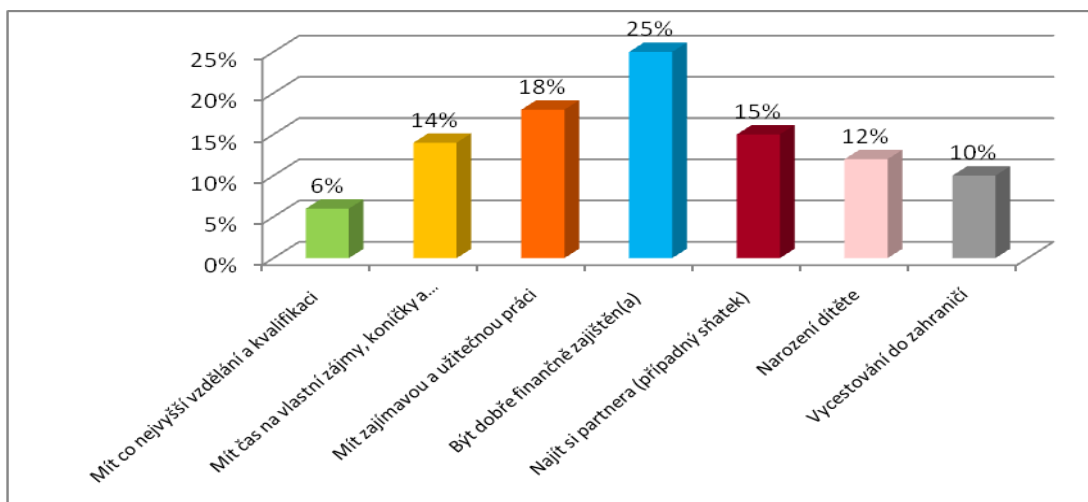
Zdroj: Vlastní výzkum

Mezi nejvyšší priority mladých lidí tedy nesporně patří dobré finanční zajištění a společenské vyžití. Jako další preferují respondenti možnost mít dobrou a zajímavou práci a pak nalezení partnera. Na dalším místě se umístilo narození dítěte a získání dobré kvalifikace pro profesní růst. Poněkud překvapivé je, že vycestování do zahraničí nepatří mezi priority.

Následující grafy jsou seřazeny podle jednotlivých priorit s jejich klesající důležitostí.

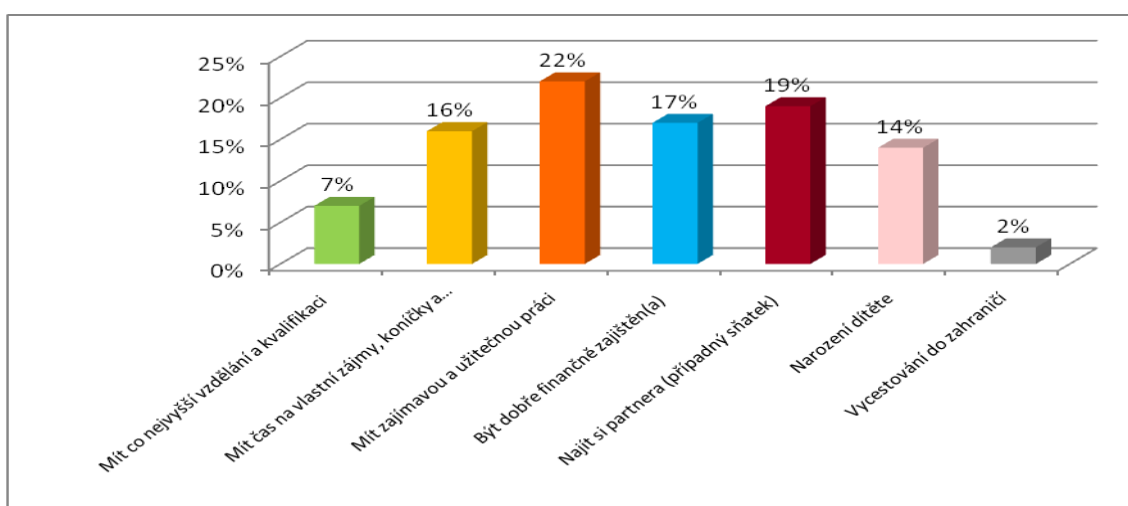
Graf 5.1: Pořadí životních událostí s prioritou 6 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Dobré finanční zajištění bylo další důležitou prioritou respondentů. Naproti tomu vzdělání a kvalifikace zůstalo na konci tabulky. Jednou z dalších doplňujících otázek do budoucího výzkumu by mohlo být: „*Jakým způsobem chcete dosáhnout dobrého finančního zajištění?*“

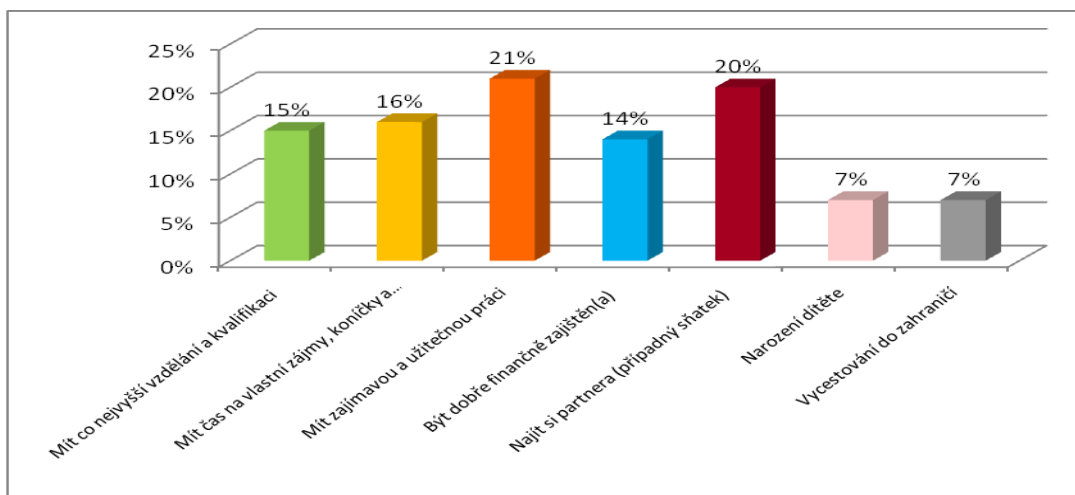
Graf 5.2: Pořadí životních událostí s prioritou 5 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Další nejvyšší variantou bylo získání zajímavé práce. Vzápětí za ním se už objevilo nalezení partnera, jistou důležitost tedy tato volba pro dotázané měla.

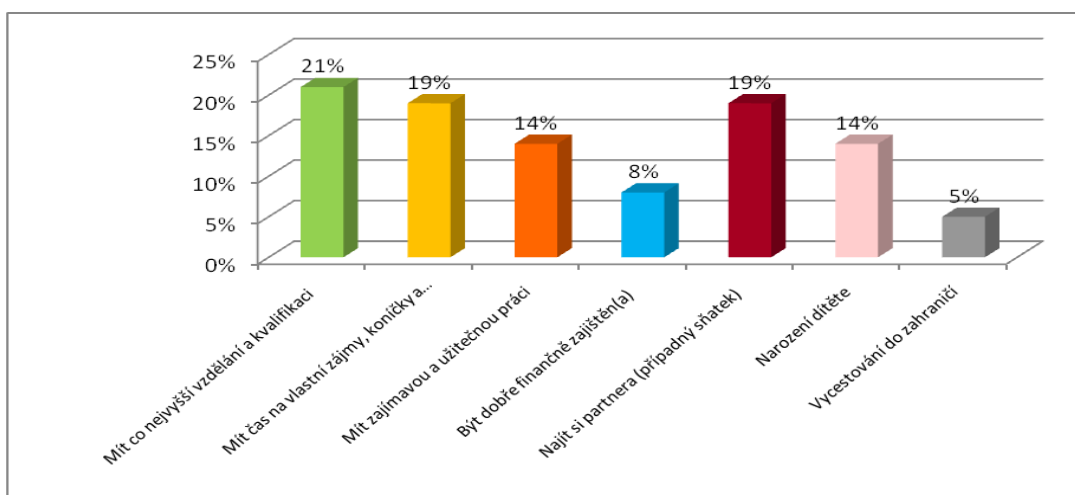
Graf 5.3: Pořadí životních událostí s prioritou 4 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

V dalším pořadí odpovědí na otázku se zajímavá práce a partnerství znovu objevilo na nejvyšších místech. Narození dítěte a vycestování zůstalo méně zajímavou možností.

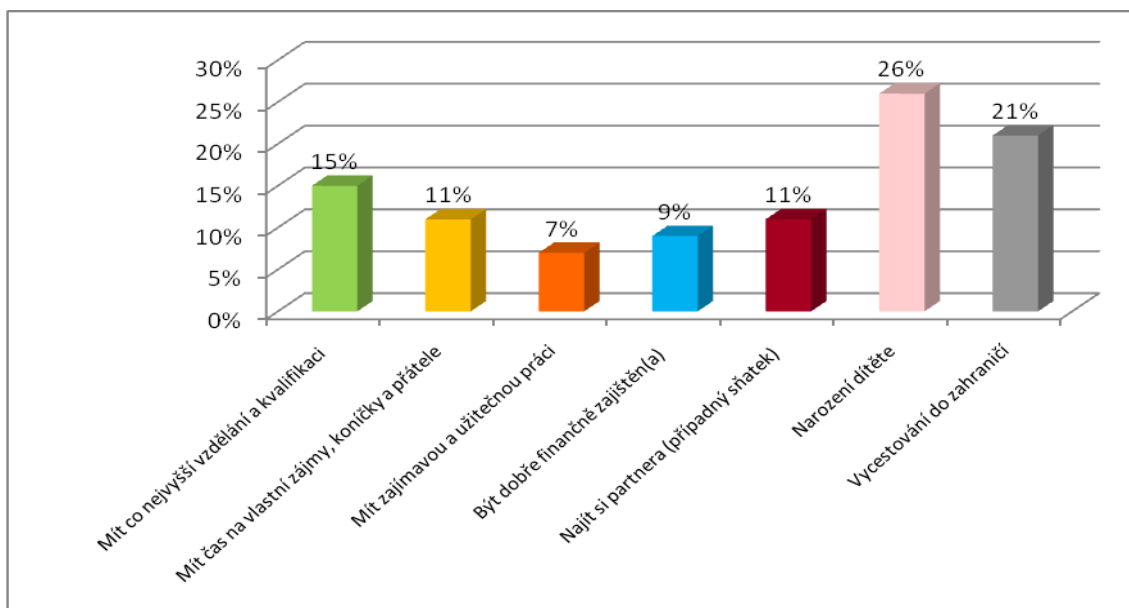
Graf 5.4: Pořadí životních událostí s prioritou 3 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

S klesajícími prioritami se vyrovnávají volby související se vzděláním, partnerstvím a časem na koníčky, zájmy a záliby. Zajímavá a užitečná práce zůstala v závěsu na čtvrtém místě.

Graf 5.5: Pořadí životních událostí s prioritou 2 (v %)

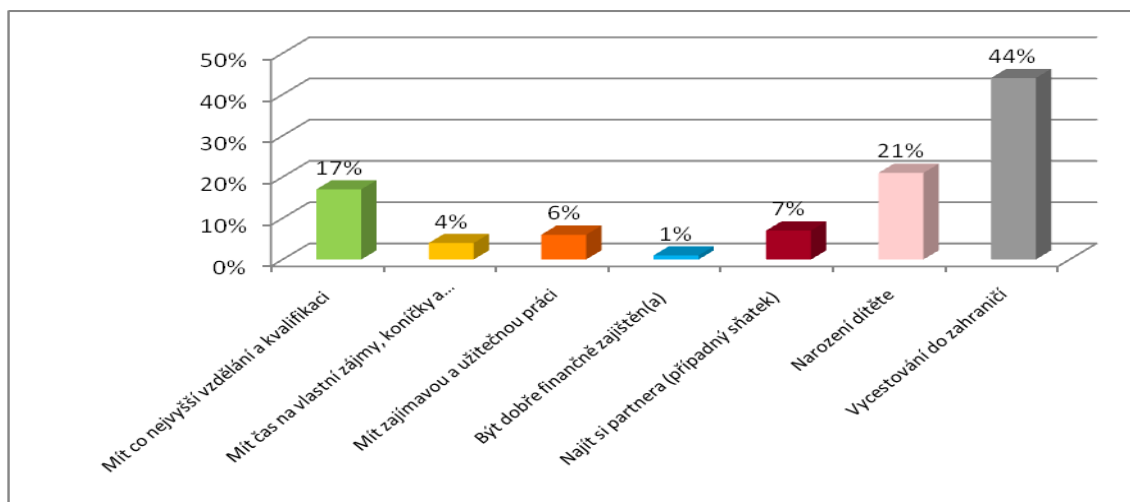

Zdroj: Vlastní výzkum

Společně s nejnižšími prioritami se dostávají do popředí dotazy na narození dítěte a vycestování do zahraničí. Ostatní volby jsou logicky v útlumu, byly voleny spíše ve vyšších prioritách.

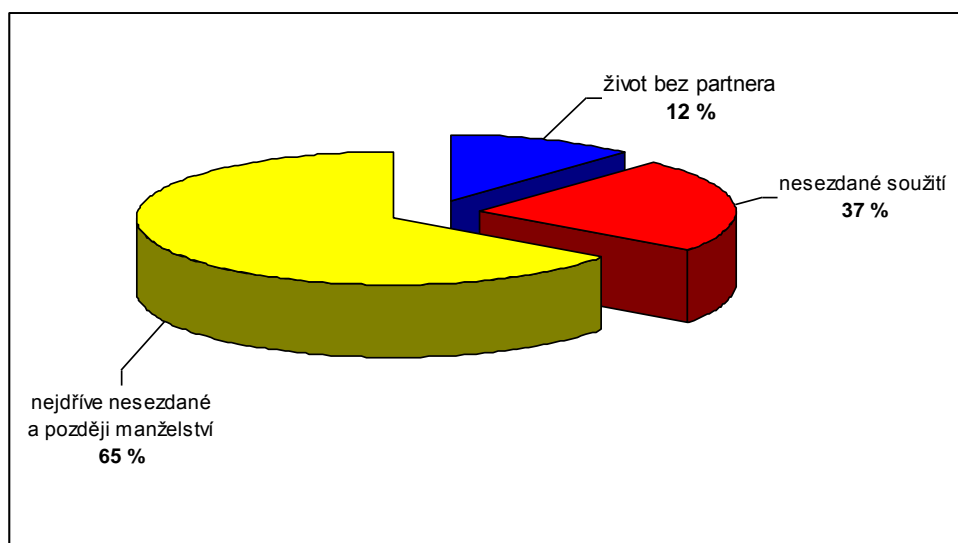
Poslední graf k otázce (5.6) zobrazuje postoj mladé generace vlastně negativně. Vycestování do zahraničí získalo nejméně hlasů v jakýchkoli vyšších prioritách. Za ním se s velkým propadem umístilo plánování dítěte. Pro některé mladé lidi hrály priority finančního zajištění, dobré práce a času na vlastní zájmy výrazně menší roli, než pro většinu respondentů.

Graf 5.6: Pořadí životních událostí s prioritou 1 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

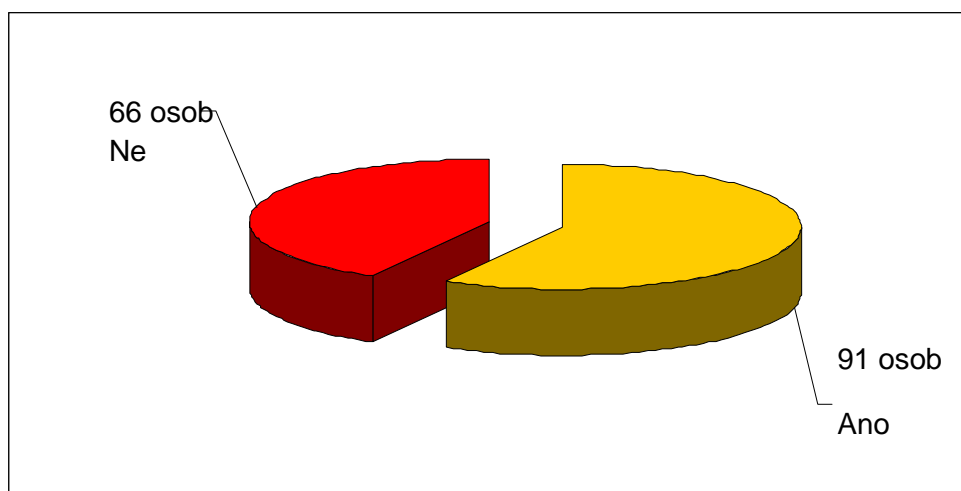
Graf 6: Plán soužití s partnerem (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku „Kterou z následujících variant považujete za nejlepší ve svém životě?“ odpověděla většina respondentů, že upřednostňuje nejdříve soužití nesezdané, na zkoušku, ale pak by ráda vstoupila do oficiálního svazku. 12 % respondentů se rozhodlo pro život bez stálého partnera, což potvrzuje růst stylu života „single“.

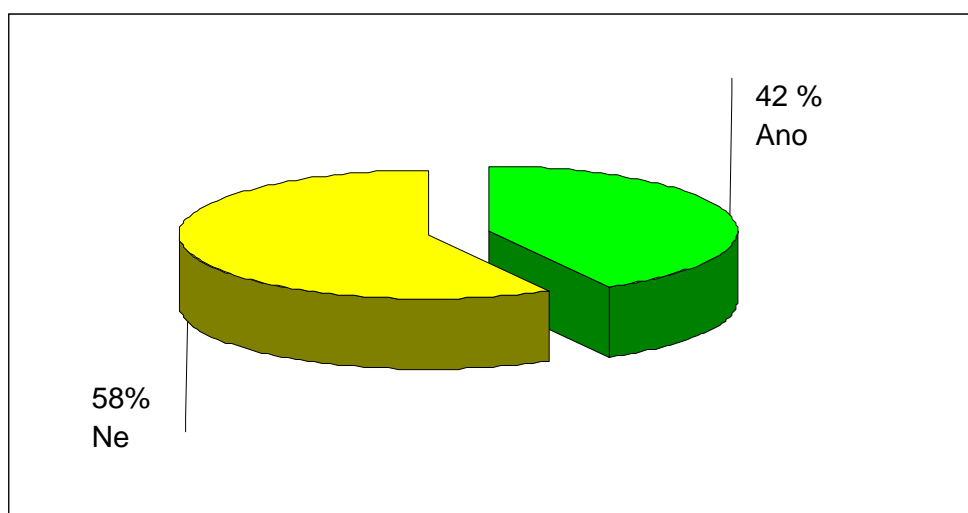
Graf 7: Důležitost manželství pro vztah (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Dotaz číslo 7 zjišťoval, zda si respondenti myslí, že je manželství logickým završením vztahu. 58 % dotázaných odpovědělo, že ano (44 žen a 47 mužů), 42 %, že ne (27 žen a 39 mužů). Zajímavé je, že u kladné odpovědi nebyl velký rozdíl mezi názory mužů a žen.

Graf 8: Omezení svobody muže a ženy v manželství (v %)

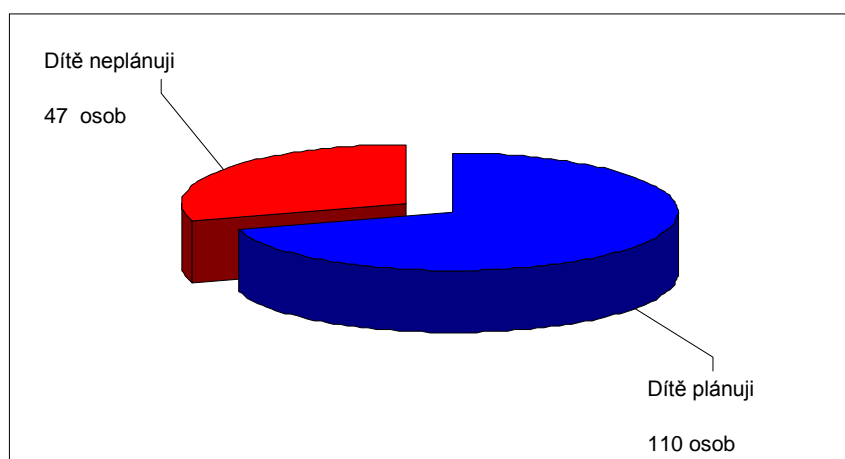

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku, zda manželství omezuje osobní svobodu muže a ženy, odpovědělo záporně 58% (42 žen a 49 mužů), kladně 42% (29 žen a 37 mužů). Odpovědi naznačují, že mírná většina lidí považuje manželství spíše za rovnocenný vztah.

Odpověď na otázku číslo 9 „Plánujete narození dítěte“ je vyznačena v grafu 9. Diferencovala jsem ji ještě podle dosaženého vzdělání. U respondentů, kteří dítě plánují, má 38% středoškolské, 30 % základní, 13% vysokoškolské, 10% střední odborné vzdělání a 9% je vyučeno. U lidí, kteří dítě neplánují, má 30% středoškolské, 23 % základní, 20% vysokoškolské, 15% střední odborné vzdělání a 12% je vyučeno. Nedá se zřejmě říci, že by plánování dítěte souviselo se vzděláním respondentů.

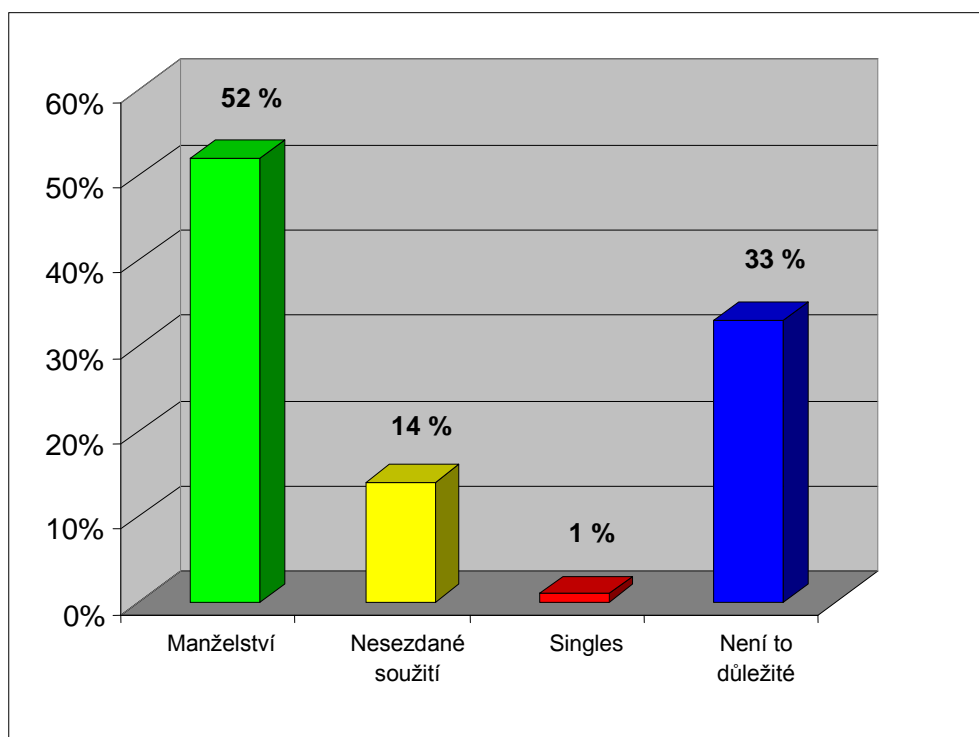
Graf 9: Plánování dítěte (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka číslo 10 „Do jakého vztahu by se dítě mělo narodit?“ Z přiloženého grafu 10 vyplývá, že i když nesezdané soužití je běžným a tolerovaným typem společného soužití muže a ženy, pak převládá názor, že dítě by se mělo narodit do manželství, kvůli sociálním jistotám. Ale pro vysoké procento respondentů (33%) nehraje typ vztahu až tak důležitou roli.

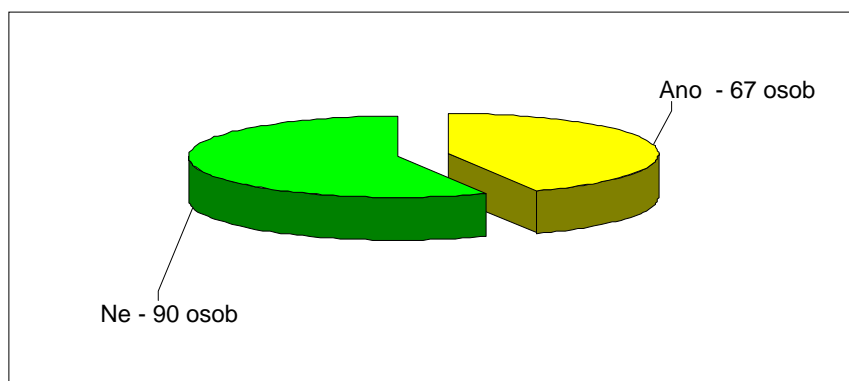
Graf 10: Prostředí pro narození dítěte (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku č. 11 „Je nevýhodou nesezdaného soužití finanční nejistota?“ odpověděli dotazovaní spíše pro možnost „Ne“. Nedomnívají se tedy, že by právě manželství finanční stabilitu zajistilo.

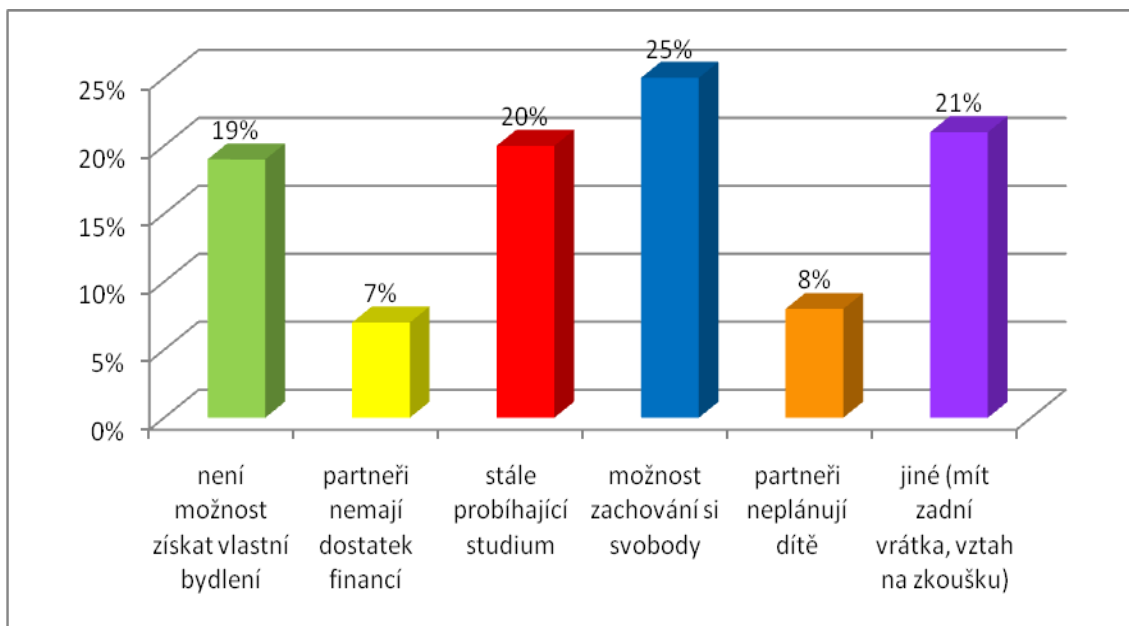
Graf 11: Finanční nejistota nevýhodou v nesezdaném soužití (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

V otázce č. 12 měli dotazovaní seřadit od 1 do 6 důvody, proč by neuzavřeli manželství s trvalým partnerem. Priority jsou seřazeny v následujících grafech, podle procentuálního podílu odpovědí.

Graf 12: Důvody neuzavření sňatku s trvalým partnerem – prioritá 1 (nejvyšší) (v %)

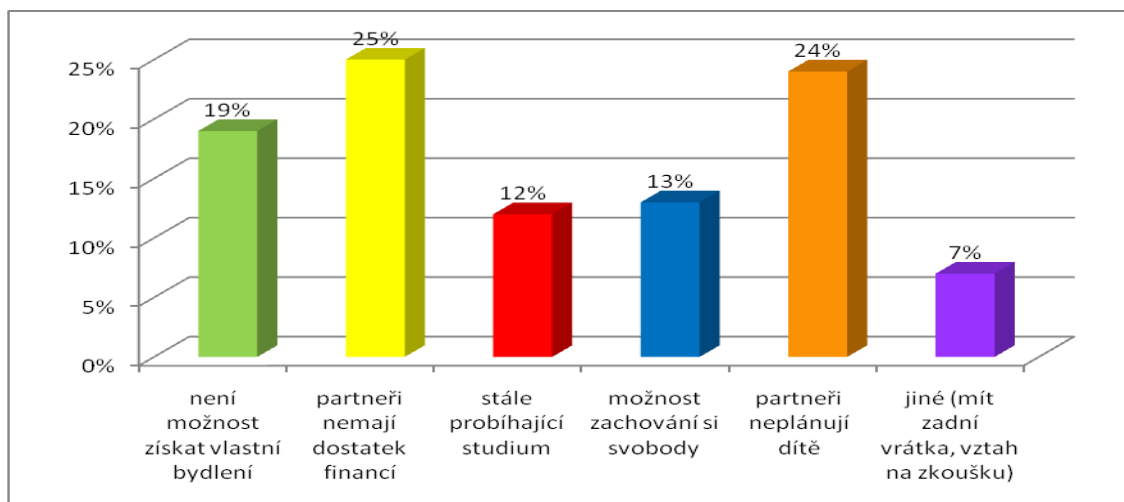
Zdroj: Vlastní výzkum

Nejvyšší prioritu získala volba s možností zachování si osobní svobody. Jako další se umístily možnosti vztahu na zkoušku a na pomyslném třetím a vzápětí čtvrtém místě probíhající studia a obtíže při získávání vlastního bydlení.

V další prioritě (graf 12.1) vedly možnosti „nedostatek financí“ a „partneri neplánují dítě“. Podle mého názoru se respondenti domnívají, že by člověk neměl nebo nemusel vstupovat do vztahu alespoň částečně materiálně zajištěný a pokud neplánuje narození dítěte.

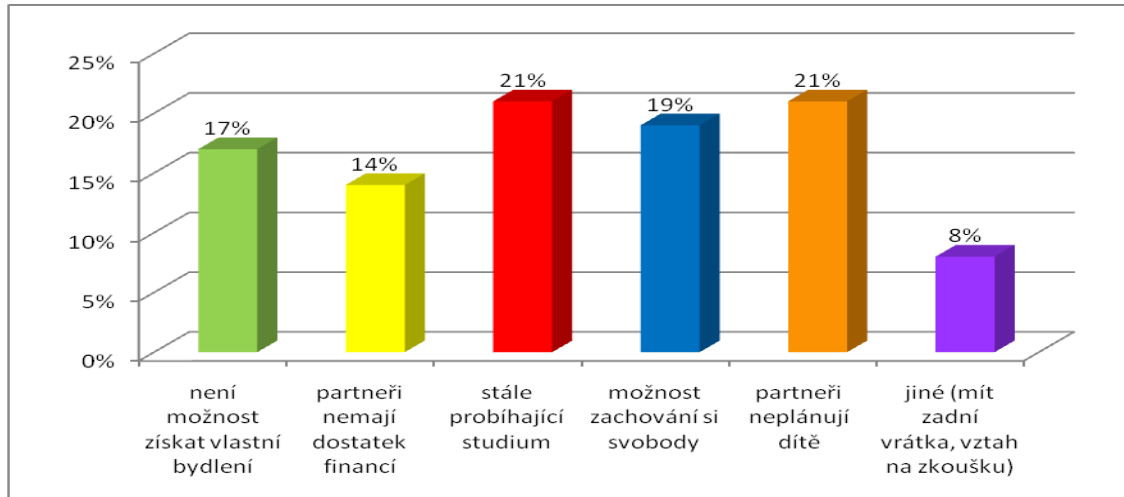

Graf 12.1: Důvody neuzavření sňatku s trvalým partnerem – prioritá 2 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

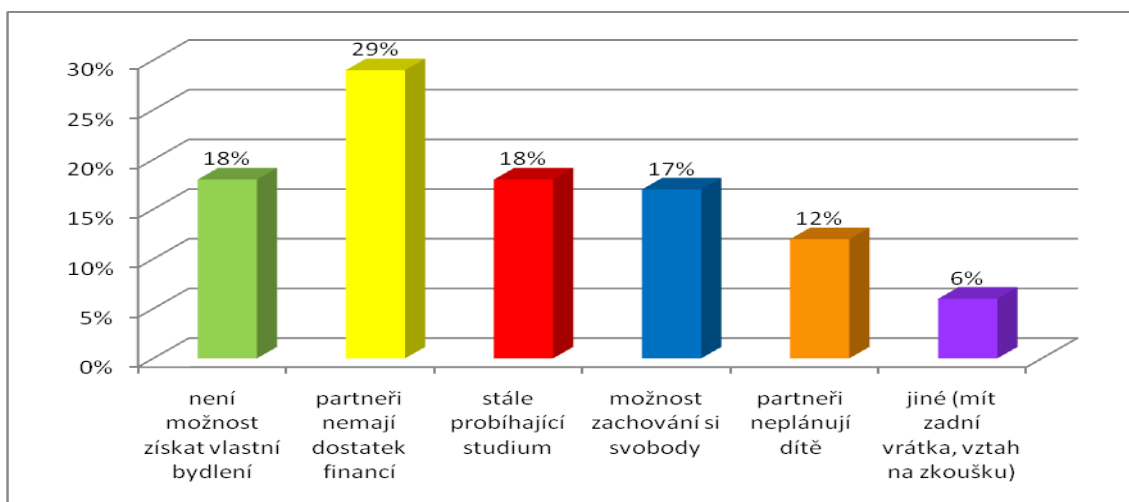
Graf 12.2: Důvody neuzavření sňatku s trvalým partnerem – prioritá 3 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Podle grafu 12.2, který se blíží středu použitých priorit se kromě volby „jiné“ odpovědi v podstatě vyrovnaly.

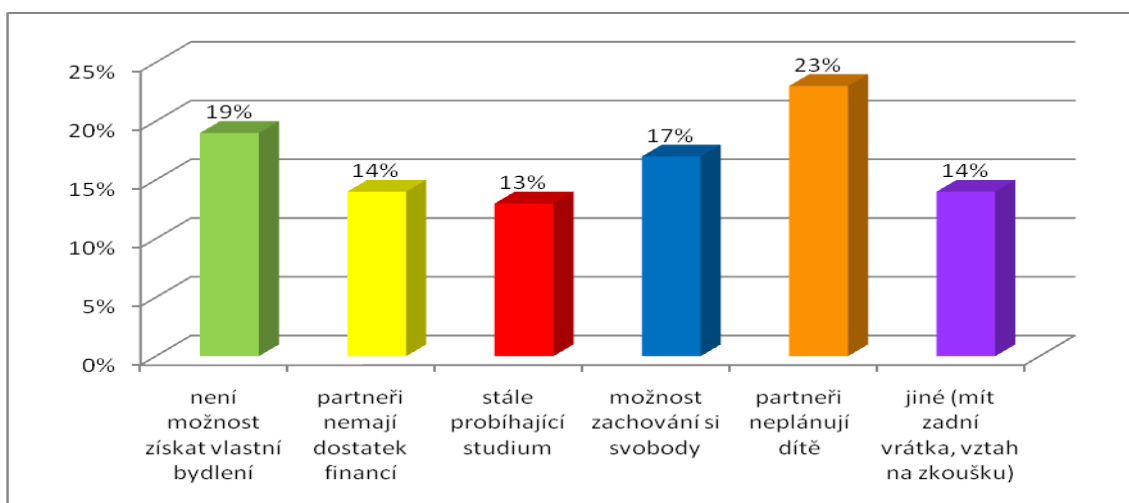
Graf 12.3: Důvody neuzavření sňatku s trvalým partnerem – prioritá 4 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Nedostatek financí považují respondenti za podstatný pro založení manželství. Ale podle grafu se umístil až ve druhé (méně důležité) polovině priorit.

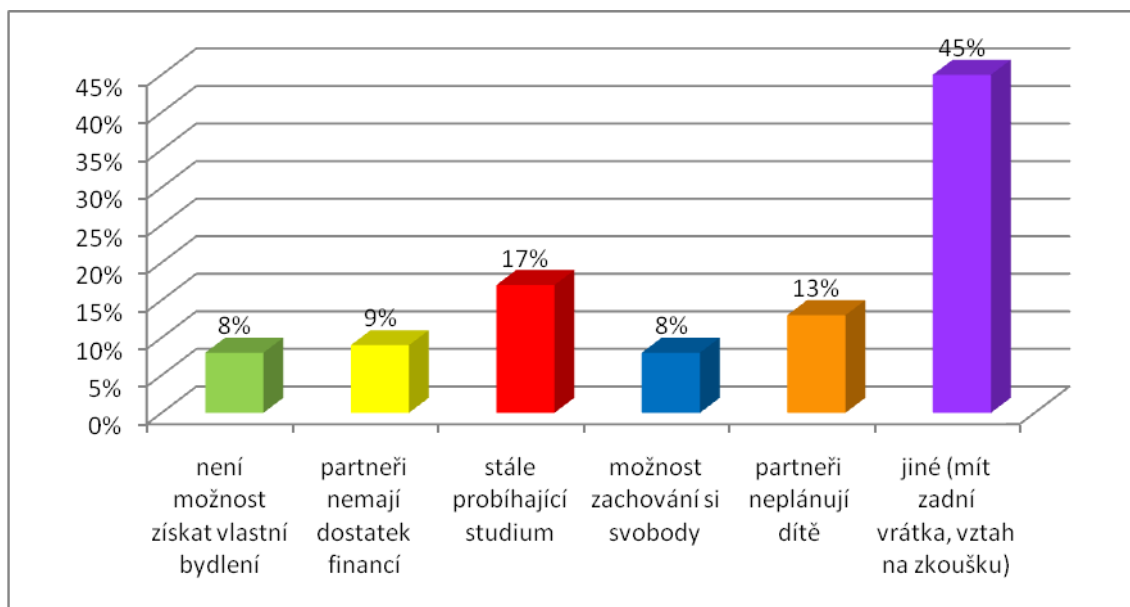
Graf 12.4: Důvody neuzavření sňatku s trvalým partnerem – prioritá 5 (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf s prioritami 5 je poměrně vyrovnaný v odpovědích. Odpovědi byly zvoleny s malou důležitostí, možná proto rozdíl mezi nimi je od nejvyššího po nejnižší jen 10 %.

Graf 12.5: Důvody neuzavření sňatku s trvalým partnerem – prioritá 6 (v %)

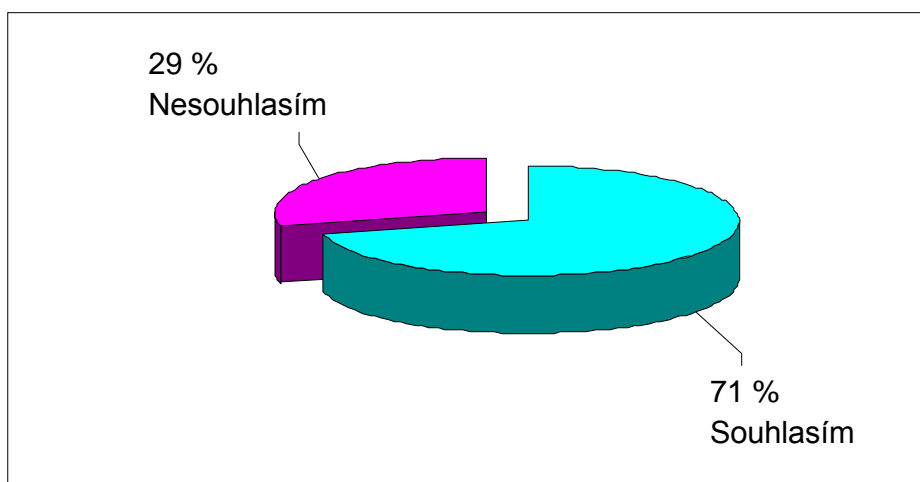

Zdroj: Vlastní výzkum

V prioritách nejnižších je volba „jiné“ nejvyšší. Respondenti se evidentně nad nejdůležitějšími důvody, proč neuzavřít sňatek zamýšleli a hodnotili je reálně.

Možnost ponechat si osobní svobodu, společně s malou možností získat vlastní bydlení a stále probíhajícím studiem byly nejvíce preferovány v důvodech, proč manželství zatím neuzavřít.

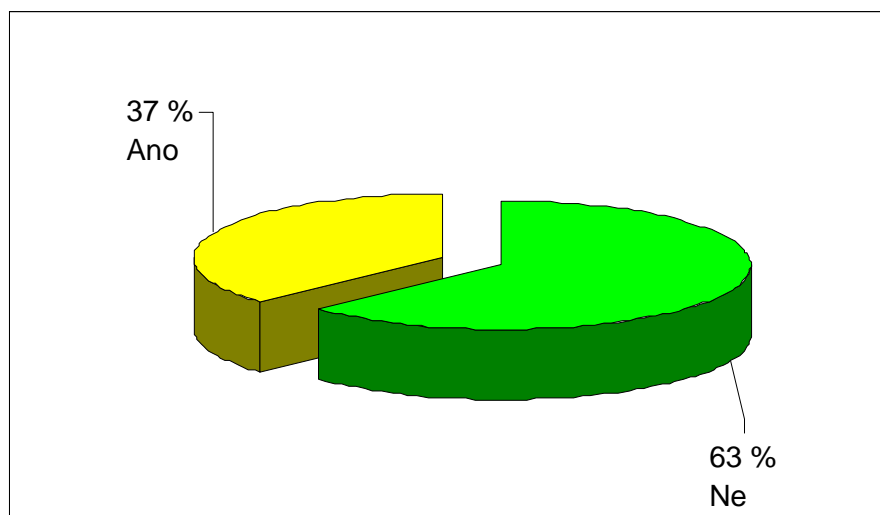
Graf 13: Názor na nesezdané partnerství (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

S nesezdaným partnerstvím v otázce 13 souhlasila velká většina dotázaných. Bez ohledu na to, zda by v něm sami chtěli žít, jim tento způsob partnerského života u jiných lidí nevadí.

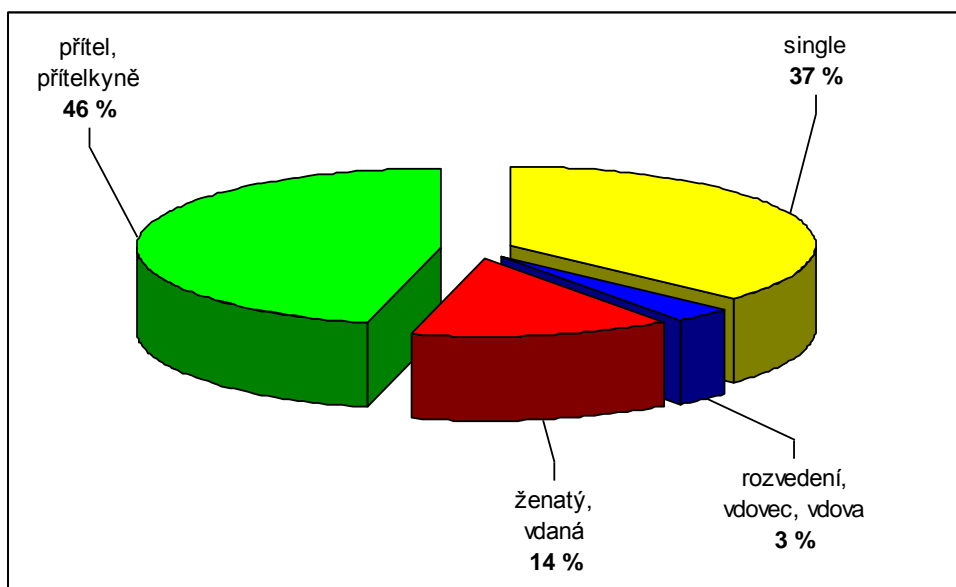
Graf 14: Výhody nesezdaného soužití (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti na dotaz č. 14, zda vidí v nesezdaném soužití nějaké výhody či nevýhody (a pak jaké), odpověděli velkou většinou, že významné výhody v nesezdaném soužití nevidí.

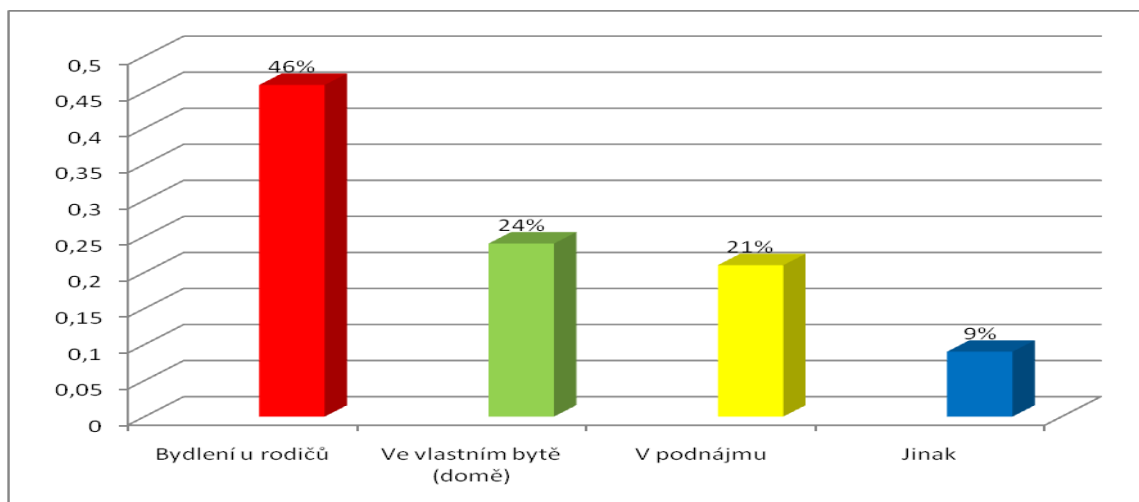
Graf 15: Způsob partnerského života dnes (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

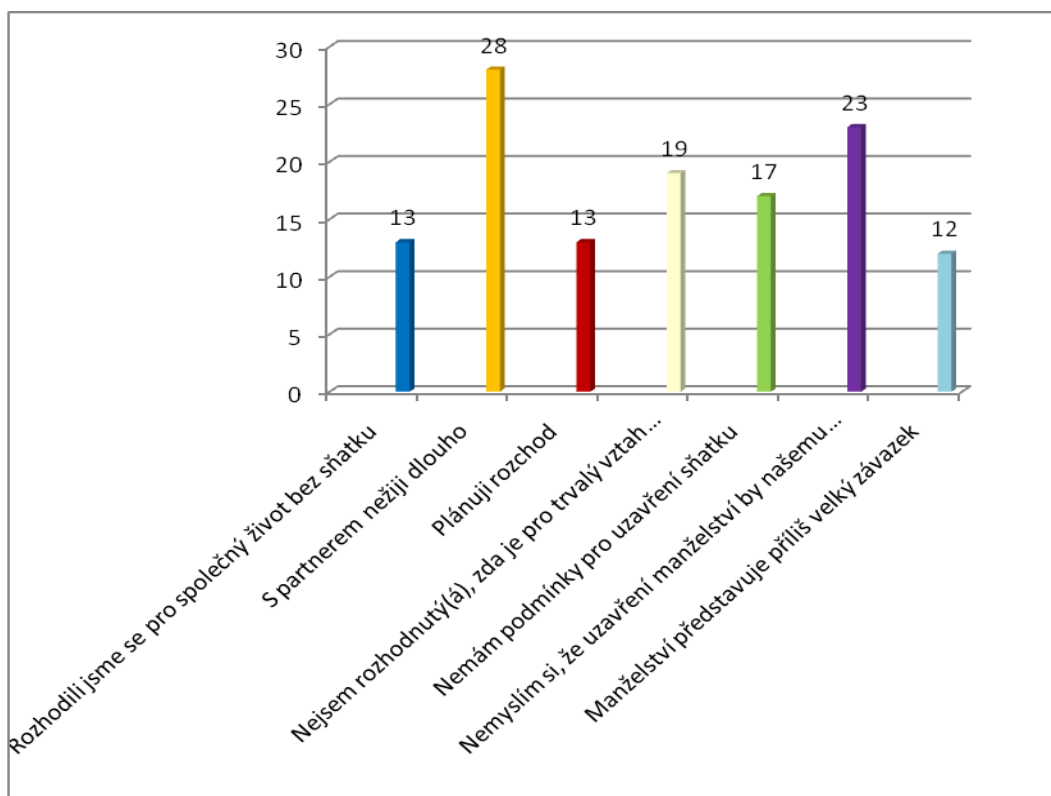
Otázka číslo 17 měla zjistit, v jakém vztahu momentálně lidé do 35 let žijí. Drtivou převahu má právě soužití s přítelkyní (přítelem) a styl single. Otázka souvisela ale i s tou další, tedy, zda lidé žijí s partnerem ve společné domácnosti. 62% respondentů uvedlo, že s partnerem nežije, 38 %, že ano. Souvisí to jistě s ekonomickou situací mladých lidí v této republice. Počet respondentů v našem výzkumu, kterým je méně, než 25 let, je 65%. V tomto věku má málokdo z nich možnost získat vlastní bydlení, hodně z nich bydlí u rodičů, nebo na kolejích, někteří v podnájmech. Při nemožnosti bydlet samostatně je pak logické, že lidé udržují partnerské vztahy, ale žít společně nemohou. Tomu odpovídá i tabulka grafu 16.

Graf 16: Způsob bydlení (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 17: Důvody proč neuzavřít sňatek (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Všechny názory, přepokládané výhody a nevýhody nesezdaného soužití či manželství se úročily v otázce č. 20 „Plánujete se současným partnerem uzavřít sňatek?“ Drtivá většina respondentů, tedy 77% uvedlo, že ne. Důvody proč manželství neuzavřít, je statisticky znázorněn v grafu 17. V otázce byla poslední volba „Jiné“ a bylo možné napsat otevřené zdůvodnění. Takovýchto odpovědí bylo 27 a 25 z toho bylo „momentálně nemám stálého partnera“.

5. Diskuze

Forma partnerského soužití se u nás začala měnit vlastně už po druhé světové válce. V komunistické společnosti bylo manželství podporováno různými typy půjček, stát rodiny, zvláště s dětmi, významně podporoval. Sociální výhody se ale prudce zmenšovaly po roce 1989 a v současné době jsou minimální. Soužití, kdy spolu lidé žijí bez svatby je stále běžnější, společnost ho nejen toleruje, ale i přijímá (9).

Svou práci jsem chtěla zjistit, nakolik názory mladé generace reflektují celoevropské a celosvětové trendy. A také, jaké jsou jejich životní priority, kam rodina a partnerství v jejich pořadí patří. Moje první hypotéza byla:

Lidé do 35 let upřednostňují nesezdané soužití.

Tuto hypotézu měly potvrdit či vyvrátit následující otázky:

- *Kterou z následujících variant považujete za nejlepší ve svém životě?*
- *Je pro vás manželství logickou součástí završení plnohodnotného vztahu?*
- *Je nevýhodou nesezdaného soužití finanční nejistota?*
- *Jaký máte názor na nesezdané partnerství? Napište důvod*
- *Vidíte (spatřujete) v něm nějaké výhody?*
- *Vidíte nevýhody?*
- *Je pro vás přijatelnější partnerská krize než krize manželská?*

Ve zkoumaném vzorku respondentů 65% z nich preferuje nesezdané soužití jen „na zkoušku“ a pak by raději uzavřela manželství. Ale dalších 33 % považuje tuto variantu za nejlepší pro svůj styl života.

Schválení nesezdaného života u druhých lidí bylo většinové. Položená otázka, která tuto problematiku zkoumala (č. 13) byla částečně otevřená. Respondenti mohli dopsat důvod, proč nesezdané soužití vyhovuje či nevyhovuje jejich mentalitě. Nejčastěji uváděným souhlasným důvodem bylo, že si „partneři mohou žít jak chtějí, pokud jim to vyhovuje“. V různých obměnách se tento důvod vyskytl u 28 dotázaných. 26 dotázaných uvedlo, že svatba či manželství je „příliš zavazující“. Odpověď ve

smyslu „možnost si nezávazně vyzkoušet, jak nám to bude klapat“ se vyskytla u 20 lidí. Jako další důvod lidé uváděli, že „k lásce a partnerství není svatba důležitá“. Takto odpovědělo 15 respondentů. Dalších 11 uvedlo, že „svatba je příliš svazující“. 8 lidí by se nebralo, protože chtějí být nezávislí, zachovat si svobodu a nemít tak odpovědnost. A 7 prohlásilo, že „nemá potřebu se vázat“. Jeden kuriózní byl naprosto mimo statistiky. Byla to žena, která uvedla jako důvod „příšerná tchýně“.

U respondentů, kteří nesouhlasili s nesezdaným soužitím, převažoval názor, že manželství je důležité kvůli případným narozeným potomkům. Tak odpovědělo 11 lidí. 9 jich uvedlo, že „manželství je vyvrcholením vztahu“ a dalších 7, že „manželství je jistota a dokazuje vážnost vztahu“.

Dotaz č. 14 pak byl zvolen proto, aby dotazovaní uvedli, zda vidí v nesezdaném soužití nějaké výhody či nevýhody (a pak jaké). Odpověděli velkou většinou, že významné výhody v nesezdaném soužití nevidí.

Jako výhody dopisovali nejčastěji důvod „nemusíme se rozvádět, když se chceme rozejít“ a „mám větší volnost a svobodu v rozhodování“. Jako další uváděli „pocit svobody“, „více prostoru“, či „nestávám se majetkem druhého“. Jak je vidět, pocit osobní svobody je pro mladé lidi velmi důležitý, jsou si vědomi, že manželství je svazujícím stavem, v dobré i špatné stránce.

Otázka další, číslo 15, vlastně otáčela předchozí dotaz v důvodech. Zjišťovala, zda lidé vidí v nesezdaném soužití nějaké nevýhody a jaké. Procentuální podíl odpovědí byl shodný s předchozími zjištěními u otázky 14 – 37% respondentů spatřovalo v soužití jisté nevýhody a 63% nevýhody nevidělo. Jako nejdůležitější nevýhodu uváděli dotazovaní nejistotu ve vztahu. To ve 13 případech. V dalších 11 namítali, že pokud přijde dítě, pak se nerodí do „úplné“ rodiny. Podle jejich názoru, by dítě zřejmě mělo mít sezdané rodiče. Dalším důvodem byla majetková a finanční nejistota, ať už při dělení majetku po rozchodu nebo dědění. 8 dotázaných uvedlo, že je špatné, že i malá krize může vést k okamžitému rozchodu, 6 dalších určité sociální nevýhody, obtíže při

jednání na úřadech. Nejméně respondentů – 4 lidé, uvedlo, že mohou vadit názory okolí a předsudky.

Opět s předchozími otázkami souvisela otázka č. 16 „Je pro vás přijatelnější partnerská krize, než krize manželská?“ Odpovědi byly podobné, jako v předchozích otázkách. 66% dotázaných považovalo krizi partnerskou za méně závažnou, než krizi manželskou.

Ve výzkumu, který byl prováděn v letech roce 2003, byl počet lidí s variantou „zkouška a následně svatba“ v podstatě stejný. Ale pro nesezdané soužití jako pro konečnou variantu vztahu se tehdy vyslovilo pouze 10% dotazovaných. Mladí lidé tehdy i teď ale předpokládají, že své životní plány budou přizpůsobovat a sladovat s plány svého partnera, své budoucí rodiny (14).

V roce 2009 v populaci převládali lidé, kteří ještě nevstoupili do manželství, ve věkové kategorii do 29 let. Ve věkové kategorii 30 – 34 let byla už jen třetina svobodných žen a svobodných mužů byly dvě třetiny. U žen, pak nadpoloviční většina vdaných začala právě ve věku 29 let. Většina ženatých mužů se pak začala vyskytovat ve věku 35 – 39 let (27).

Stále ještě je pro 58 % respondentů manželství logickým zakončením vzájemného vztahu. Považují ho za prospěšný pro narození budoucích dětí, ale i z důvodů jistot vlastních a jistot společenských. Neobávají se výrazně, že by se jejich osobní svoboda v manželství výrazně omezila a také si nemyslí, že manželství je více finančně zajištěno. Odpovědi na otázky výhod a nevýhod nesezdaného soužití se přiklonily spíše k variantě „žádné zvláštní výhody a žádné zvláštní nevýhody“ a to v 63%. Stejně tak krize partnerská je považována za méně závažnou, než manželská. Manželství je tedy stále bráno velmi vážně, možná pro téměř 33% respondentů až příliš vážně. Důležitý je ale převažující názor, že nesezdané soužití je „zkouška“ před samotným manželstvím. Lidé jen do manželství vstupují v pozdějším věku. **Hypotéza 1 se nepotvrdila.** Druhou hypotézu jsem charakterizovala takto:

Manželství považují lidé do 35 let za nepotřebnou instituci.

Pro posouzení této hypotézy byly použity následující otázky:

- *Kterou z následujících variant považujete za nejlepší ve svém životě?*
- *Do jakého vztahu by se dítě mělo narodit?*

Především v samotném názoru na to, zda po nesezdaném soužití uzavřít sňatek byla velká většina (65%) respondentů pro manželství. Za velmi důležitou ji považují, pokud se chystají mít dítě, to v 52%. Svůj názor ale také vyjádřili v odpovědích na otázku č. 13 *Jaký máte názor na nesezdané soužití*. Právě ve variantě „Nejsem pro“, byl nejvíce zmiňovaný důvod, proč se pro toto soužití nerozhodnout, že to není dobré pro dítě. I v otázce č. 15 *Vidíte nevýhody?* (myšleno nesezdaného soužití) to byl velmi často použitý argument. **Hypotéza 2 se nepotvrdila.**

V případech, kdy se lidé rozhodli pro sňatek, se kupodivu nelišily názory žen a mužů. Jejich počty byly zhruba stejné. A nepotvrdil se ani názor, že se k nesezdanému soužití spíše kloní vysokoškoláci. Právě pro lidi s vyšším vzděláním jsou tradiční hodnoty důležité. Můžeme se jen domnívat, zda pro manželství hraje roli třeba příklad vlastních rodičů, kteří spolu žili v dlouho trvajícím manželství, třeba i s drobnými výkyvy. To jistě představuje pro mladé lidi následováníhodný příklad, manželství pak nepovažují za rizikovou záležitost. V těchto názorech nehraje ani roli socioekonomické postavení, jedinou odlišnou skupinou jsou praktikující křesťané (2).

Tento názor se potvrdil i ve výzkumu, který byl prováděn v roce 2010 Centrem pro výzkum veřejného mínění. Ve výzkumu, který prováděla Gabriela Šamanová, se lidé nedomnívali, že by manželství byla zbytečná instituce, ale je podle nich v pořádku, jestliže spolu lidé žijí a sňatek neplánují (28).

Další výzkum z roku 2005 podpořil tento názor. Prováděla ho Radka Dudová a zdůraznila, že nemáme důvod se obávat rozpadu rodinných forem soužití. Podle ní se mladí lidé více než střední generace přiklánějí k manželství a nukleární rodině. Jen volí modernizovanou formu – nám již známé nesezdané soužití jako fázi přípravy a následnou možností založení rodiny (23).

Třetí hypotézu jsem si vymezila takto: *Pro většinu z lidí do 35 let není partnerství ani manželství prioritou.* Pro vyhodnocení jsem použila otázku: *Seřadte následující události podle důležitosti od 1 do 7 (7 – nejvyšší důležitost, 1 – nejmenší důležitost, 0 – nepovažujete vůbec za podstatné).*

Pro respondenty bylo nejvyšší prioritou mít dostatek volného času na své vlastní zájmy, koníčky a přátele. Takto odpovědělo 25% dotazovaných. Jako další bod, téměř v závěsu s 21% byla volba „být dobře finančně zajištěn(a)“. Pak následovalo přání mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci – 17%. Mít zajímavou práci bylo důležité pro 12% respondentů, vycestování do zahraničí, nalezení partnera a narození dítěte bylo na konci tabulky s méně než 10 % v každé kategorii. **Hypotéza 3 se potvrdila.**

Je pravdou, že svatba a založení rodiny byly do roku 1989 prvními kroky do života. V současné době se ale dostávají do pozadí, mladí lidé mají daleko větší možnosti seberealizace. To samozřejmě vedlo k přehodnocení požadavků na další život a priority životních plánů se změnily. Pro ženy i muže je na srovnatelné či vyšší výši mít koníčky, přátele, hodně peněz, žít klidně a bez rizik. Také samozřejmě mít určité vzdělání a nalezení zaměstnání, které by je naplňovalo, mít úspěch a uznání (14).

To, že mladí lidé přehodnocují své možnosti a dávají přednost různým cílům způsobil především jiný styl života, který nastoupil po sametové revoluci. Zcela zlomově se otevřely nové možnosti, nové obzory, Československá a později Česká a Slovenská republika začaly vstupovat do mezinárodní studijních a výměnných programů, vstup nových firem na český trh a tedy nových zaměstnavatelů, umožnil schopným lidem seberealizaci a získání nové, zajímavé práce. V tomto směru jsme rychle srovnali krok s Evropou, jistě nám pomohl i vstup republiky do Evropské unie.

To prokázala i analýza rodinných drah, která byla vyhodnocena v roce 2009. Podle ní se téměř třetina populace do 35 let odklání od standardní rodinné dráhy. Lidé žili dlouhodobě bez partnerky či partnera, zůstávali bezdětní. Pokud měli dítě, často s partnerem nežili (23).

Širší srovnání s předchozími statistikami

Jestliže hodnotíme statistiky studií prováděných např. v roce 2003 z hlediska pohledů mužů a žen, pak obě skupiny považují za důležité mít zajímavou a užitečnou práci. Rozdíly oproti současnému výzkumu Založit rodinu a žít pro děti bylo prioritou spíše žen se základním vzděláním. Ale založení rodiny považovalo za důležité 75 % mladých žen. Je ale pravdou, že vysokoškolsky vzdělané, svobodné ženy nepovažovaly založení rodiny za absolutní životní cíl. Ostatně dvě třetiny mužů bez ohledu na vzdělání také. Mladí muž považovali za důležité mít hodně peněz, čas na vlastní zájmy, úspěch a uznání v zaměstnání. Pro mladé ženy bylo důležitější vést klidný život bez napětí a stresu (29).

To se v prováděném výzkumu nepotvrdilo. U otázky číslo 9 „Plánujete narození dítěte“ nebyl výraznější podíl lidí se základním vzděláním, kteří se rozhodli dítě mít. Podle výzkumu šlo ve 38% o respondenty se středoškolským vzděláním, ve 30% se základním vzděláním, ve 13% s vysokoškolským vzděláním, v 10% se středním odborným vzděláním a v 9 % o lidi vyučené. Podíl žen a mužů byl 54:55, takže nemůžeme ani hovořit o rozdílech mezi pohlavími.

Potvrzuje ale již rozebranou otázku a následně hypotézu, že by se děti měly rodit do manželství. Ve výzkumu, který byl prováděn Janou Chaloupkovou v roce 2008 se téměř tři čtvrtiny české populace domnívalo, že je dobré, aby se děti narodily jako manželské a více než polovina se vyjádřila, že „je dobré, když lidé, kteří chtějí uzavřít sňatek, spolu nejdříve žijí“ (26).

Finanční nezávislost a profesní úspěch představovaly i před deseti lety velmi důležitý faktor. Tato priorita souvisela s představou mladých lidí o uspokojování náročnosti svých koníčků (14) .

Tato volba se dnes zdá důležitější, než dříve. Ubývající možnosti najít si dobré zaměstnání se zřejmě odráží v tom, že tyto životní události mají vyšší prioritu.

Do manželství nebo nesezdaného soužití a následně manželství plánovalo v roce 2001 vstoupit téměř 90 % dotazovaných mladých lidí. Uzavření sňatku okamžitě plánovala pětina z nich. Do manželství chtěly vstoupit více ženy než muži, více, než zkoušet život v nesezdaném soužití (59 %). U mužů byl poměr názorů na obě formy vyrovnaný. Ale v pořadí významu manželství v životních cílech a plánech byl pozadu za výše zmiňovanými prioritami, dobrým zaměstnáním, dobrým postavením a prostorem pro zájmy a koníčky. Zajímavé je, že partnerství obou forem uváděli muži i ženy jako podmínku pro rodičovství, které by podle nich mělo logicky navazovat. Perspektiva mít dítě, byla na stejné úrovni, jako plánování sňatku. Narození dětí plánovaly více ženy než muži, více vysokoškoláci, více lidé již ekonomicky samostatní (14).

Souhrnně řečeno, za nejdůležitější důvody, proč neuzavřít manželství považují mladí lidé stále probíhající studium, život, kde neplánují dítě a pak „jiné“. Důvod, který do částečně otevřené otázky dopisovali, je nejčastěji „zadní vrátka“, „nejistotu, že partner(ka) je ten pravý (pravá)“ a „vztah na zkoušku“. Pokud seřadíme další důvody, pak na pomyslném čtvrtém místě se umístila „nemožnost získat vlastní bydlení“, dále „možnost zachování si svobody“ a nakonec „nedostatek financí“. Mezi všemi možnostmi ale byly při celkovém posouzení jen malé rozdíly v řádech do 5%.

Jak už bylo vyjádřeno u posuzování hypotéz, nehraje nalezení trvalého vztahu, založení rodiny a narození dítěte takovou roli, jako u předchozího výzkumu. Je diskutabilní, zda tento výsledek není ovlivněný věkem respondentů, kterých bylo 65% do 25 let.

Počet lidí, kteří se ale nechtějí „nechat převálcovat“ konzumní společností, nechat se svázat rodinou či „usadit se“ je narůstající. Věková hranice pro takový životní krok je daná velmi individuálně. Dlouhodobý výzkum, prováděný ve Spolkové republice Německo např. říká, že počet žen, které jsou v současné době v SRN v reprodukčním věku a přesto se rozhodnou žít samy a nemít děti, je až 30% (24).

Způsob plánování životního běhu je v přímé souvislosti s demografickým chováním. Lidé, kteří chtějí dostudovat, najít si zaměstnání, bydlení, být finančně

zajištění se budou spíše přiklánět k nesezdanému soužití, než k oficiálnímu manželství. To plánují až ve chvíli, kdy se rozhodnou mít děti, pokud ho plánují vůbec. Dochází tak k tomu, že děti se rodí lidem starším, než v předlistopadové době. Ale když se podíváme do ještě starších statistik, pak zjistíme, že např. za doby první republiky, byl průměrný věk prvorodičky 27 let. I tento údaj odráží možnosti a postoje doby. Výzkum roku 2001 v podstatě ukázal, že lidé, kteří se rozhodují pro manželství, ho posuzovali ze dvou hledisek: praktického a emocionálního. Jen velmi nízký počet dotázaných (asi 6 %) však uvedlo, že by je ke vstupu do svazku, ať již manželství, nebo nesezdaného soužití nemotivovala láska. Na přání najít si odpovídajícího partnera se odráží přirozená touha uspokojovat své citové potřeby a citové potřeby partnerovy. Zároveň mladí lidé uváděli, že by vstupem do manželství přišli o část své svobody, že by je manželství více či méně omezovalo. Možná právě proto se přiklánějí k variantě nesezdaného soužití, mají pocit, že než s někým uzavřou „trvalý“ svazek, je třeba se přesvědčit o partnerových kvalitách a vlastnostech (14).

Tento trend je stejný jako v současnosti. Značná část dotazovaných se obává ztráty své svobody (42%). A 65% se domnívá, že je třeba spolu nějaký čas žít, aby zjistili, zda trvalý vztah bude vůbec fungovat. Už méně důležité jsou pro dnešní mladé lidi materiální důvody proč neuzavřít sňatek. Nemožnost získat vlastní bydlení se v takových důvodech objevilo v 19% a nedostatek financí pouze v 7%. U kapitoly bydlení se jistě projevil posun v bytové politice, bytů je k pronajmutí víc než před deseti lety a mladí lidé, pokud oba pracují, mají šanci se dát touto cestou a společné bydlení tak získat a zkusit. U finanční nejistoty je znovu otázkou, zda si příliš mladí respondenti uvědomují náklady na společnou domácnost, nebo zda posuzují své vztahy více emotivně a méně prakticky.

Nesezdané soužití, i když je stále více tolerováno, považováno za běžné, je stále formou pro soužití dvou lidí méně stabilní. Stále představuje spíše „zkušební manželství“. Zvyšuje se počet párů, kteří se berou, až když se jim narodí první dítě, oba partneři spolu většinou žijí ve společné domácnosti. Nesezdané soužití tedy není

v přímé úměře, s nárůstem mimomanželské plodnosti, jako dokazují statistiky z roku 2006 (9).

Je stále více tolerováno a jeho počty budou stále růst. Ale instituce manželství svou hodnotu neztrácí. A právě názory mladých lidí z našeho výzkumu to potvrzují.

Cílem mé práce bylo zjistit postoje mužů i žen do 35 let na nesezdané soužití. Jaké jsou jejich názory na tento typ soužití a jaké místo zaujímá v jejich životních prioritách nalezení trvalého vztahu. Domnívám se, že tento cíl byl splněn. Sestavila jsem dotazník s otázkami, které měly tyto názory zjistit. Některé otázky byly cílené přímo, další měly charakter otázek vedlejších. Některé byly otevřené, aby respondenti mohli vyjádřit bližší názor na vybrané téma. Jedna z hypotéz byla potvrzena, dvě vyvráceny právě na základě vyhodnocení odpovědí na jednotlivé otázky.

6. Závěr

Bakalářská práce se zabývala nesezdaným soužitím, manželstvím a životními prioritami mladých lidí. Jsou v ní uvedeny základní údaje o rodině, jako základním zřízením společnosti, její historii, typech a druzích. Obsahuje údaje o změnách v rodinných systémech, co je vyvolalo, jaké je pozadí těchto změn. Využívala jsem dostupnou literaturu o této problematice, českou i zahraniční.

Hlavním cílem bylo zjistit názory mladé generace na nesezdané soužití. Dílčím cílem práce bylo zjistit, zda mladí lidé skutečně preferují nesezdané soužití, jako o tom hovoří sdělovací prostředky, či pseudodoborníci v daných oblastech. Stanovila jsem si pracovní hypotézy, ovlivněné obecným názorem, že nesezdané soužití je většinou mladých lidí preferováno. Dvě z těchto hypotéz se nepotvrdily. Jako první ta, kde jsem zjišťovala, zda lidé do 35 let nesezdané soužití upřednostňují jako konečnou formu svého partnerského života. Tato hypotéza se nepotvrdila, drtivá většina dotazovaných kvůli jistotám a vážnosti manželství upřednostňuje. Soužití bez svatby bere jako „zkoušku“ a nechtějí v něm zůstat natrvalo.

Druhá hypotéza, zda je manželství dnes překonanou institucí se nepotvrdila také. Lidé ji považují za prospěšnou kvůli plánovaným dětem, kvůli jistotě a také z ekonomických a legislativních důvodů.

Třetí hypotéza se potvrdila. Pro většinu respondentů není partnerství ani manželství prioritou. To je ale celoevropský i celosvětový trend a žijeme-li ve společnosti, která tlačí na to, aby byl člověk úspěšný, aby se mohl a chtěl realizovat a chtěl realizovat i své zájmy a koníčky, nejsou výsledky překvapivé. Společnost uznává individualitu, stále více je upřednostňován výkon, sebevědomí a sebestřednost. Je obtížné dělat výzkum, který by se týkal například schopnosti přizpůsobovat se a tolerovat názory, nebo drobné vady partnerů, přátel, nebo lidí, kteří nás ve společnosti obklopují, které denně míváme. Takový výzkum by ale velmi prospěšný a o mladé generaci by vypověděl více. Musely by se ale zvolit jiné metody a výzkum by rozhodně musel být dlouhodobější.

Výsledky mého výzkumu mapují názory jen malé části mladých lidí. Přesto jsou zdrojem informací o životních prioritách mladých lidí, o jejich vzdělání, rodinných vztazích a především názorech na nesezdané soužití, jeho výhody i nevýhody, na manželství a předpokládané rodičovství. Mohou být základem pro další výzkumy a studie v sociální oblasti, či oblasti genderu. Také mohou být použity jako studijní materiál v rámci výuky či sloužit sociálním nebo výchovným pracovníkům pro doplnění jejich profesního obrazu o názorech mladé generace na nesezdané soužití a manželství.

7. Klíčová slova

Důvody

Manželství

Názory

Nesezdané soužití

Nevýhody

Výhody

8. Seznam použitých zdrojů

1. GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 2000. 596 s. ISBN 80-7203-124-4.
2. HAMPLOVÁ, D. *České ženy: vzdělání, partnerství, reprodukce a rodina*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003. 52 s. ISBN 80-7330-029-X.
3. HINTNAUS, L. *Člověk a rodina: Smysl a funkce rodiny*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1998. 95 s. ISBN 80-7040-315-2.
4. KOZLOVÁ, Lucie – KUBELOVÁ, Veronika. *Jak psát bakalářskou a diplomovou práci*. 2. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2009. 55 s. ISBN 978-80-7394-150-0.
5. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 161 s. ISBN 80-86429-19-9.
6. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
7. BRANTZEN, H. *Mehr als Worte und Gefühle: Liebe leben int Partnerschaft, Ehe, Familie*. Freiburg im Breisgau, Herder, 2002. 240 s. ISBN 3-451-27274-1.
8. MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 2. vyd. Praha. Sociologické nakladatelství, 2002. 250 s. ISBN 80-86429-08-9.
9. CHALOUPKOVÁ, Jana. Nárůst mimomanželské plodnosti = nárůst nesezdaných soužití? *SOCIOweb* [online]. 2006, no.2 [cit.2011-04-05]
Dostupné z:
<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=257&lst=119>>
10. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 461s. ISBN 978-80-246-1318-5.
11. POLONNCYOVÁ, J. *Rodinné chování mladé generace. Závěrečná zpráva z „Biografického chování mladé generace 2002“*. Praha: VÚPSV, 2002. 102 s.
12. HÄRING, B. *Soziologie der Familie*. Wien: Carl Ueberreuter, 1958. 237 s.
13. ROGERS, C. R. *Stávame sa partnermi: Manželstvo a jeho alternativy*. Bratislava: LAPRINT, 2001. 192 s. ISBN 80-967980-5-7.
14. FIALOVÁ, L. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2000. 163 s. ISBN 80-85850-87-7.

15. HRUŠÁKOVÁ, M. *Zákon o rodině ; Zákon o registrovaném partnerství : komentář*. Praha: C.H.Beck, 2009. 558 s. ISBN 978-80-7400-061-4.
16. ČERNÝ, J. Manželství v transformaci. *SOCIOweb* [online]. 2003, no.1 [cit.2011-03-07]
Dostupné z:
<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=116&lst=111>>
17. MOŽNÝ, I. *Proč tak pozdě?*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 1999. 139 s. ISBN 80-85850-80-X.
18. MOŽNÝ, I. *Moderní rodina : (mýty a skutečnosti)*. Brno: Blok, 1990. 184 s. ISBN 80-7029-018-8.
19. HAMPLOVÁ, D. *Vstup do manželství a nesezdaného soužití*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2003. 52 s. ISBN 80-7330-029-X.
20. CHALOUPKOVÁ, J. ŠALAMOUNOVÁ, P. *Postoje k manželství, rodičovství a rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. 61 s. ISBN 80-7330-062-1.
21. HAMPLOVÁ, D. Preferované partnerské uspořádání sociodemografické a hodnotové uspořádání. *Demografie*. 2003 roč. 45. č. 3
22. Dávky státní sociální podpory. Odbor rodiny a dávkových systémů. *MPSV* [online]. [cit.2011-03-05]
Dostupné z:
<<http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>>
23. CHALOUPKOVÁ, J. Typy rodinných drah mladých. *SOCIOweb* [online]. 2010, no. 1 [cit.2011-04-07]
Dostupné z:
<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=336&lst=111>>
24. TOMÁŠEK, M. Konec tradiční rodiny? Od tradiční rodiny k singles a zpět k jiným vztahům. *SOCIOweb* [online]. 2007, no. 11 [2011-04-07]
Dostupné z:
<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=290&lst=120>>

25. DUDKOVÁ, R. „Neúplná“ rodina, „nefunkční“ rodina? *SOCIOweb* [online]. 2008, no. 11 [2011-04-08]
Dostupné z:
< <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=319&lst=120>>
26. CHALOUPKOVÁ, J. Jaké jsou postoje české společnosti k rodičovství mimo manželství? *SOCIOweb* [online]. 2008, no. 1 [2011-04-08]
Dostupné z:
< <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=296&lst=111>>
27. Genderové statistiky – obyvatelstvo, rodiny, domácnost. *Český statistický úřad*. [online]. 2011. [cit.2011-03-05]
Dostupné z:
< http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_obyvatelstvo>
28. ŠAMANOVÁ, G. Rodinné hodnoty a postoje v manželství. Sociologický ústav Akademie věd České republiky. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 2010. [cit.2011-04-06] Dostupné z:
<http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101080s_ov101221.pdf>
29. ŠAMANOVÁ, G. Svatba, ano či ne? Sociologický ústav Akademie věd České republiky. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 2004. [cit.2011-04-06]
Dostupné z:
< http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100315s_OV40206.pdf>
30. PEUCKERT, R. *Familienformen im sozialen Wandel*. Wiesbaden, VS Verlag, 2008. 431 s. ISBN: 978-3-531-15721-4.
31. PUNCH, K. *Základy kvantitativního šetření*. Praha, Portál, 2008. 150 s. ISBN: 978-80-7367-381-9.

9. Přílohy

Příloha 1: Dotazník o názorech žen a mužů na nesezdané soužití

Dobrý den,

jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. Pro svou bakalářskou práci na téma „Názory žen a mužů na nesezdané soužití“ bych ráda znala názory mladé generace do 35 let na život s partnerem v manželství, či mimo ně. Dotazník je zcela anonymní, budu vděčná za pravdivé odpovědi. Děkuji Vám za jeho vyplnění.

Jindra Votrubová

Studující 3. ročníku RPB-KS Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity

1. Pohlaví :

žena muž

2. Kolik je vám let?

17 – 20   21 – 25   26 – 30   31 – 35

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- učební obor
- střední odborné (učební obor s maturitou)
- středoškolské
- vysokoškolské

4. Jste ekonomicky aktivní?

Ano, pracuji   Jsem bez zaměstnání   Studuji   Jiné

5. Seřad'te následující události podle důležitosti od 1 do 7 (7 – nejvyšší důležitost, 1 – nejmenší důležitost, 0 – nepovažujete vůbec za podstatné).

- ..... mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci
- ..... mít čas na vlastní zájmy, koníčky a přátele
- ..... mít zajímavou a užitečnou práci
- ..... být dobře finančně zajištěn(a)
- ..... najít si partnera (případný sňatek)
- ..... narození dítěte
- ..... vycestování do zahraničí

6. Kterou z následujících variant považujete za nejlepší ve svém životě?

- život bez stálého partnera
- nesezdané soužití
- soužití na zkoušku, následně manželství

7. Je pro vás manželství logickou součástí završení plnohodnotného vztahu?

- ANO
- NE

8. Myslíte si, že manželství omezuje osobní svobodu muže a ženy?

- ANO
- NE

9. Plánujete narození dítěte?

- ANO
- NE

10. Do jakého vztahu by se dítě mělo narodit?

- do manželského vzhledem k sociálním jistotám
- do nesezdaného soužití (nehraje roli, když nejsou partneři manželé)
- singles

je to jedno

11. Je nevýhodou nesezdaného soužití finanční nejistota?

ANO

NE

12. Seřad'te od 1 do 6 důvody, proč neuzavřít sňatek s trvalým partnerem (1 – nejdůležitější, 6 – nejméně důležitý)

..... není možnost získat vlastní bydlení

..... partneři nemají dostatek financí

..... stále probíhající studium

..... možnost zachování si svobody

..... partneři neplánují dítě

..... jiné (mít zadní vrátka, vztah na zkoušku), dopište

.....

13. Jaký máte názor na nesezdané partnerství? Napište důvod

Jsem pro, ...

Nejsem pro, ...

14. Vidíte (spatřujete) v něm nějaké výhody?

Ne, nevidím

Ano, například .....

15. Vidíte nevýhody?

Ne, nevidím

Ano, například .....

16. Je pro vás přijatelnější partnerská krize než krize manželská?

ANO

NE

17. V jakém žijete vztahu?

Single

Rozvedený(á), vdova, vdovec

Ženatý, vdaná

S přítelem (přítelkyní)

18. Žijete společně s partnerem?

ANO

NE

19. Jakým způsobem bydlíte?

U rodičů

Ve vlastním bytě (domě)

V podnájmu

Jinak

20. Plánujete se současným partnerem uzavřít sňatek?

ANO

NE

21. Pokud byla předchozí odpověď ne, zaškrtněte některou z následujících odpovědí (může jich být více)

rozhodli jste se pro společný život bez sňatku

- s partnerem nežijete dlouho
- plánujete rozchod
- nejste rozhodnuti, zda je pro trvalý vztah partner ten pravý
- nemáte podmínky pro uzavření sňatku
- nemyslíte si, že uzavření manželství by vašemu vztahu prospělo
- manželství představuje příliš velký závazek
- jiné důvody .....